

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Liber Secundus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

cubiculum apud Principem adornatur, & ut instrumentum meum, & bibliothecam, quam hic reliqueram, recensere possim. Placuit & Granæ, & Colotio, apud Melinum conveniri, dictaque dies, rempufque pomeridianis horis in crastinum.

Primi Libri Finis.

JOAN. PIERII VALERIANI

DE

LITERATORUM INFELICITATE.

Liber Secundus.

Postero igitur die cum horâ constitutâ omnes convenissemus : nam Colotius apud Granam pranderat, ego apud Melinum remanseram ; intervenerunt etiam viri duo, nimirum lepidissimi, Thomas Petrosantius, & Joan. Mar. Cathaneus, qui nos eo die plurimum quaesierant, & apud Melinum esse, tandem olfactu veluti quodam investigaverant. Et quoniam ambulasse ex frequentiore anhelitu videbantur, salute data atque accepta, quamprimum sedere jussi sunt. Melinus, qui sollicitos eos animadvertibat, & quasi novi aliquid dicturos augurabatur, nihil contactus, quid vos inquit amici optimi tam anxii, retentique videmini, num quidnam affertis novi ? Utinam inquit Petrosantius nihil hodie afferrem novi, aut quod nuper ex Galliis allatum est, vanum mendaxque nuntium deprehenderetur. Admirati omnes, quonam evasura esset ejus oratio, in eum insipientes sermonis incepti finem expectabamus, ille tamen ne verbum quidem ulterius addebat ; instamus omnes, & quidquid tandem haberet, ne nos diutius celaret, flagitamus. Tristissimum, inquit ille, nuntium vobis affero summum atate nostrâ ingenio, optimâque doctrinâ, & incomparabili eloquentiâ virum, Andream Navagerium in Galliâ defunctum. Ad hæc Grana. Ecqua tibi nuntii hujus fides ? Nam & nos de gravissimâ hominis valetudine, deque abjectâ salutis spe heri literas acceperamus, eâque de causa à Mæcenate meo Priultio vespere accersitus, ut conventum nostrum subito dissolveremus, in causâ fui. Verum illæ ad nos literæ, depositum quidem Navagerium, nondum tamen extinctum admonebant ; datæ autem erant literæ a fundulo 3. Nonas Majas. Quare, nisi quid certius afferatur, non est ut in animum despondeamus, quamdiu enim spiritus inest corpori, sperare de salute licet. Verum quas tu vidisti literas, quo die datæ sunt ? PETROSAN. Extinctus verè nimirum est Navagerius noster, atque etiam elatus, ut nunc nuper tabellarius Regius, cui antiqua est cum domesticis meis consuetudo, mihi narravit, & efferrî hominem suis ipsemet oculis vespertinis horis... Maii... Galliæ oppido, ubi tunc Rex morabatur, inspexisse afferat, Tum Colotius alto cum gemitu, Hoc unum nostræ inquit, aberat calamitati, hoc reliquum erat bonis literis infortunium, ut postquam Hispania nobis Castilionem ademertat, Gallia insuper Navagerium invideret, sicine demum fata perseveranti odio literas insequuntur, & veluti reliquum Italiæ desolarunt, has etiam penitus extinguere constituerunt ? Traxerat quidem omnes animos in mœstitiâ Navagerii desiderium. Verum ubi Colotius Castilionem superaddidit, ita omnes ingemiscere, affligique cœpimus, ac si totidem fratres, aut parentes coram extinctos intueremur. At quoniam, inquit Colotius, nihil jam suave de literatis expectamus, posteaquam hoc veluti auctarium additum est, rectè sermonem, quem heri occæperamus vel hoc uno de nuntio continuandum censeo. Quem obsecro sermonem inquit Cathaneus ? COLOTIUS. Literatorum calamitates, indignosque exitus, & miserabilem penè omnium vicem dolueramus, quasque deseramus Gymnasiorum, atque Parnassi vastitatem. CATH. Tristissimum quidem

R r 2

argu.

argumentum. Sed quo nullum uberius, neque copiosius multis abhinc annis extitit. Sed quorum hominum obsecro memineratis? COLOTIUS. Longum est eos nunc repetendo recensere, sed audies tamen ubi volēs ex quovis nostrum. Nunc quia institutum heri fuit, ut in hanc arenam plerosque alios exhiberemus, tu si potes, quietus, & sedens ausculta, nos sermonem nostrum continuabimus. CATH. Ego verò maximè possum quiescere, neque quicquam mihi gratiùs accidere potest, quam tales viros, qui loquantur auscultare; omnes enim vos ob virtutem, & literas inprimis veneror, & observo. COLOTIUS. Literatissimus scilicet omnes, qui studiis illidem delectantur, non ut plerique obliquè invidià persequeris, sed tota animi sinceritate diligis; conversusque ad Granam, & Melinum, multa inquit heri de literatorum infelicitate exempla recitata sunt, quæ tu Grana, quæ Contareus, quæ Pollio noster, memoriter enarraverunt; sed eorum me omnium maximè funera commoverunt, qui, ante diem desiderati, spem, quam de illis optimam conceperamus, explere fatorem invidià nequiverunt. Non solum enim in his voluptas ea nobis intercepta videtur, quam ex eorum ingenio, & literis aucupabamur; sed eorum etiam causâ dolendum est, quòd in eos fortunam maximè favisse judicamus, quia vix in lucem prodire eos incipientes oppresserit è vestigio. Nam qui ætate jam provectâ extincti sunt, vel aliqua suorum studiorum monumenta reliquerunt, vel sibi & musis tantum vixerunt. Quorum autem extant scripta, si nequaquam esse desierunt, perque hominum ora volitantes vivunt, victurique sunt, dum erunt disciplina, dum Capitolii immobile saxum stabit. In illis verò, qui nihil scripserunt, neque scripturi fuerant, qui, uti faceret, qui mos est hominis, Jovius noster dicere solebat, femina intra renes præ mortua secum extulerunt, parum jacturæ fecimus, quamvis jucunda alioquin eorum consuetudine privati doleamus. Cæterum quos ad latissimam frugem perventuros persuasum habebamus, quorumque fecunditatem ab ineunte ætate largissimam intuebamur, eos meritò miseramur. Quare quòd ita Decanalis obitum immaturum Contareus ingemuerit, & aliorum juvenum vicem deploravit, non indignum humanitate suâ fecit. At cur nos Romanos nostros ex hoc albo summoveamus, cum miserima tot exempla atque ea quidem recentia ante oculos obversentur? Eos autem nullâ invidiâ Romanos appello, qui & Romæ nati sunt, & qui aliunde huc profecti apud nos, musisque nostras versati communem hanc sibi patriam delegerunt. Igitur si Paulus Decanalis tantæ omnium expectationi præreptus, summum sui reliquit desiderium, meo quidem judicio Bandinus Prolemenus Senensis non minori literatos omnes dolore affectit, qui juvenis admodum Græcis, Latinis, & Hebraicis etiam literis eruditissimus, Mathematicarum cognitione nobilis, stylo ad omnes animi cogitationes explicandas valdè elegans, per studiorum hujusmodi assiduitatem, laboresque, & vigilias in eam incidit valetudinem, quo ex intermissis exercitationibus acciderat; quâ cum gravissimè complures dies ægrotaisset, ante trigésimum ætatis annum ademptus & Lactantium germanum fratrem, ipsum quoque eruditissimum, acerbissima in solitudine, & tam Senensem, quam Romanam Academiam, magno in sui desiderio, perpetuoque morore dereliquit. Inter Romanos autem paucis antè annis non ignobilis fuit Nicolaus Valla, summæ juvenis eruditionis, Græcis, Latinisque literis apprime doctus; qui quidem adolescens admodum ad Homeri sublimitatem elegantiamque Latini carminis facilitate cœperat aspirare. Is tamen nondum alterum à vigesimo ingressus annum, fati quadam inclementia, eruditorum omnium spei surreptus est. Proximus autem annis Bartolomeus Tardolus, Lucæ Medici Camertis filius, eò processerat eruditionis, ut inter Academiæ Romanæ adolescentes, sive prosam scriberet, sive carmen fingeret, sive inter Philosophos subtiliter disputaret, admirationi omnibus esset, nihilque de eo non summum, si fata eum ulterius esse permisissent, unusquisque sibi polliceretur. Hic tamen tam probus, tam studiosus, tam acutus juvenis, altero à vigesimo anno iniquissima febre correptus, æternum sui reliquit desiderium. At Laomedon hujus germanus frater, longè minor natus, per fratris studia successerat, ingenio, & eruditione summus ipse quoque brevi futurus, nisi dum bonarum artium studiis operam dabat, pestilentia, quæ Romæ desolationem subsecuta est, interceptus esset, non tam ille quidem Poëtis, quam etiam Jurisconsultis, in quorum castra commigraverat, assidue desiderandus. Horum autem pater Lucas Tardolus, honesta conditione vir, in arte Medica cele-

*Bandinus
Prolemenus*

*Nicolaus
Valla*

*Bartolomeus
Tardolus*

*Laomedon
Tardolus*

bris, & ob integritatem, & suavissimos mores non vulgarem apud omnes gratiam adeptus, quot, & quantis miseriarum casibus, quot iniquæ fortunæ telis impetitus, quam misero demum mortis genere sublatu? Nam ut acerbissimum Bartolomæi filii funus, & incommoda alia, ærumnasque toto vitæ cursu exantlatas dissimulem. Quid illa tam atrox calamitas, quæ repente Romam oppressit, quæ unâ cum plerisque aliis hunc quoque cum universâ familiâ delevit? Invadentes enim in ejus domum Hispani, cum fortunas omnes diripuissent, mox ad familiarium omnium corpora torquenda conversi sunt, ut, si qua occultata essent proferrentur, nulloque in domo & parca, & minimè locuplete, auro, argentove reperto, ad senem excruciantum aggressi sunt, eumque ad putei trocleam, fune manibus post terga revinctis adalligatum, cum sursum, deorsumque jactatum inclementissimè torquerent, accidit, ut vel troclea, vel funis abrumperetur, atque ita senex infelicissimus in puteum corruens ea est aqua suffocatus, uxor & filii tenerioris ætatis summâ in mendicitate derelicti, quamquam Hispani, ut invidiam declinent, Lucam ajunt variis tormentorum generibus excruciatum, cum eis tolerandis impar esset, spontè se in puteum immisisse, atque ita morte voluntaria se ab Hispanorum crudelitate vindicasse. Suâ quoque infelicitate oppressus est Franciscus Palmerius Rom. civis, vir optimè literatus, & Philosophiæ studiis clarus, utpotè qui & Pisis, & Romæ, ea publicè professus erat, ambiguumque faciebat, utrum magis eruditione, an eloquentiâ præstaret. Is, cum apud clarissimum Cardinalem Nicolaum Rodolphum in honore haberetur, triduo antequam Hispani, Germanique Romam insidiis occupassent, urbe excesserat, ærumnosissimamque illam calamitatem casu evitaverat, beneque secum actum arbitrabatur, quòd licet fortunas suas omnes dissipatas intelligeret, illarum tamen miseriarum spectator non affuisset, & in atrocissima captivitate incommoda non incidisset. Vix tamen anno elapso, cum ad urbem veterem Pontifice Maximo jam ex Hispanorum captivitate elapso ad officia rediisset, missus ab eo ad Joannem Baptistam Sabellum, ut discordias inter eum & Cesarinos Romæ proceres olim obortas componeret, re confecta, comæatumque ab eo accepto Principe medio in itinere ita evanuit, ut neque ejus, neque comitum fama, nuntiusve ullus unquam amplius apparuerit. Immaturo verò Joannis Francisci Furnii, viri Mutinensis, sodalis nostri jucundissimi, mors quante literatis omnibus acerbitati fuit? Erat is juvenis Philosophiæ scientissimus, mox & Græcas, & Latinas politiores literas severioribus illis studiis adjunxerat, ad hæc gerendis rebus non ineptus, clarissimi Principis Herculis Gonsagæ, Cardinalis Mantuani, domum universam integerrimè regebat, tantoque illi splendori erat, ut, cum multa essent, quæ Herculeum summo opere commendarent, ex nulla tamen re propemodum majorem consequeretur adorem, quam quòd Furnium seligere novisset, qui & adolescentiam, & res suas omnes tam sanctè, tamque sapienter moderaretur. Is autem Cardinalem suum secutus, qui se ad Pontificem ex hostium manibus elapsam officii causa contulerat, urbe veteri in gravissimam incidit valetudinem; qua brevi consumptus, urbem eam tam excellentis juvenis morte infamem fecit. Quòd verò paulò ante dicebamus universam Tardolorum familiam everfam, quòd pater unâ cum filiis literarum studiis oblectati essent, meminisse alterius fecit, quæ non minori clade afflictâ est. Demetrius enim Chalcondiles, cui Græcæ literæ ætate nostra ab interitu quodammodo vindicata, quòd nunc vigeant, debere fateantur, quot ærumnarum eventis oppressus, miserabilem semper vitam egit? utque exilium, & patriam cum universo Græciæ Regno everfam, & errores, antequam, ubi consistere posset, inveniret, innumerabiles omittam; quam miserum illud fuit, quòd susceptæ prolis tam numerosæ nullum unquam solatium percipere potuit. Filiâ enim incomparabilis honestatis Jano Parrasio in matrimonium collocatâ, eam apud se tam diu alere coactus est, donec post aliquam annorum seriem, eo jam mortuo, Leo Pont. Maximus, conducto Jano, ut Romæ profiteretur, uxorem etiam ipsemet auctoritate sua traduci jussit. Ex maribus autem Theophilum ingenio & eruditione præstantem habuit, qui quòd spei majoris esse cæperat, eò acerbioris patris luctum fecit. Sub doctissimo enim patre, mox & sub Joanne Lascare, ejus contubernio, & clientelâ perquam diu usus fuerat, multum profecerat; Græcisque, & Latinis literis apprime eruditus erat. Profectus hinc Papiam ad altiores disciplinas magnam de se concitaret expectationem,

Joannes
Franciscus
Furnius.

Demetrius
Chalcondiles.

Theophilus.

cum nocte quadam dum apud amicos canatus domum se recipit, ab iis, qui alienæ virtuti invidiant, interfectus est. Hujus verò germanus frater Basilius Chalcondiles summâ & ipse Græcarum, Latinarumque literarum eruditione, sed longè majoris spei juvenis vix quartum & vigesimum ætatis annum agens, cum summâ omnium admiratione Græcæ literas in Romano Gymnasio profiteretur, rapidissima correptus febri, florentissima in ætate defunctus est. Magnus ille nimirum futurus, nisi fata tantillum id felicitatis everfæ jam tum Græciæ sine Regni, sine Reipublica ulla, sine viris, propemodum invidissent. Hoc enim erepto, & Musuro sublato, vix unum tantum Joannes Lascaris est superstes, qui literati nomen inter Græcos obtineat. Neque quidem ille ulla unquam vitæ suæ tempestate felix, nisi quantum virtute & sapientia sua omnes, & fortunæ faventis impetus, & valetudinis eiam, qua de artibus omnibus laborat, atrocitatem exuperat. Sed enim cur aliorum ego desolatus domos percurram, cum una maximè omnium, hæc ipsa inquam, ubi nunc fumus, duorum ante diem ereptorum adolescentium funere desolatissima videatur? scio me ad horum memoriam vobis omnibus, & ipsi cum primis Petro Melino fratri refrigerationem vulnerum afferre; sed quoniam eâ de causa hic hodie fumus, ut maximè doleamus, & ademptus nobis tam excellentium hominum consuetudines deploremus, cujus, obsecro, funere magis exacerbari, quemve magis deslere possumus, quam immaturum duorum, Melinorum obitum? Ecquando enim Hieronymi dememinisse poterimus, quem ad maximam ingenii, & literarum laudem genitum, fata nobis quarto & vigesimo ætatis anno tam longâ, tamque cruciabili valetudine vexatum invidere? Sed quid mœstius, flebilisque multis abhinc annis accidit Romanis viris, quam Celsi hujus germani fratris interitus, qui tam magni nominis adolescentens, quamvis in ea erat ætate, quæ magna polliceri potius, quam præstare solet, undevigesimo tamen ætatis anno ea de se præbuerat exempla, ut non immeritò bene literatos inter recenseri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset.

Basilus. Hujus verò germanus frater Basilius Chalcondiles summâ & ipse Græcarum, Latinarumque literarum eruditione, sed longè majoris spei juvenis vix quartum & vigesimum ætatis annum agens, cum summâ omnium admiratione Græcæ literas in Romano Gymnasio profiteretur, rapidissima correptus febri, florentissima in ætate defunctus est. Magnus ille nimirum futurus, nisi fata tantillum id felicitatis everfæ jam tum Græciæ sine Regni, sine Reipublica ulla, sine viris, propemodum invidissent. Hoc enim erepto, & Musuro sublato, vix unum tantum Joannes Lascaris est superstes, qui literati nomen inter Græcos obtineat. Neque quidem ille ulla unquam vitæ suæ tempestate felix, nisi quantum virtute & sapientia sua omnes, & fortunæ faventis impetus, & valetudinis eiam, qua de artibus omnibus laborat, atrocitatem exuperat. Sed enim cur aliorum ego desolatus domos percurram, cum una maximè omnium, hæc ipsa inquam, ubi nunc fumus, duorum ante diem ereptorum adolescentium funere desolatissima videatur? scio me ad horum memoriam vobis omnibus, & ipsi cum primis Petro Melino fratri refrigerationem vulnerum afferre; sed quoniam eâ de causa hic hodie fumus, ut maximè doleamus, & ademptus nobis tam excellentium hominum consuetudines deploremus, cujus, obsecro, funere magis exacerbari, quemve magis deslere possumus, quam immaturum duorum, Melinorum obitum? Ecquando enim Hieronymi dememinisse poterimus, quem ad maximam ingenii, & literarum laudem genitum, fata nobis quarto & vigesimo ætatis anno tam longâ, tamque cruciabili valetudine vexatum invidere? Sed quid mœstius, flebilisque multis abhinc annis accidit Romanis viris, quam Celsi hujus germani fratris interitus, qui tam magni nominis adolescentens, quamvis in ea erat ætate, quæ magna polliceri potius, quam præstare solet, undevigesimo tamen ætatis anno ea de se præbuerat exempla, ut non immeritò bene literatos inter recenseri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset.

Hieronymus Melinus, Celsus Melinus. Hujus verò germanus frater Basilius Chalcondiles summâ & ipse Græcarum, Latinarumque literarum eruditione, sed longè majoris spei juvenis vix quartum & vigesimum ætatis annum agens, cum summâ omnium admiratione Græcæ literas in Romano Gymnasio profiteretur, rapidissima correptus febri, florentissima in ætate defunctus est. Magnus ille nimirum futurus, nisi fata tantillum id felicitatis everfæ jam tum Græciæ sine Regni, sine Reipublica ulla, sine viris, propemodum invidissent. Hoc enim erepto, & Musuro sublato, vix unum tantum Joannes Lascaris est superstes, qui literati nomen inter Græcos obtineat. Neque quidem ille ulla unquam vitæ suæ tempestate felix, nisi quantum virtute & sapientia sua omnes, & fortunæ faventis impetus, & valetudinis eiam, qua de artibus omnibus laborat, atrocitatem exuperat. Sed enim cur aliorum ego desolatus domos percurram, cum una maximè omnium, hæc ipsa inquam, ubi nunc fumus, duorum ante diem ereptorum adolescentium funere desolatissima videatur? scio me ad horum memoriam vobis omnibus, & ipsi cum primis Petro Melino fratri refrigerationem vulnerum afferre; sed quoniam eâ de causa hic hodie fumus, ut maximè doleamus, & ademptus nobis tam excellentium hominum consuetudines deploremus, cujus, obsecro, funere magis exacerbari, quemve magis deslere possumus, quam immaturum duorum, Melinorum obitum? Ecquando enim Hieronymi dememinisse poterimus, quem ad maximam ingenii, & literarum laudem genitum, fata nobis quarto & vigesimo ætatis anno tam longâ, tamque cruciabili valetudine vexatum invidere? Sed quid mœstius, flebilisque multis abhinc annis accidit Romanis viris, quam Celsi hujus germani fratris interitus, qui tam magni nominis adolescentens, quamvis in ea erat ætate, quæ magna polliceri potius, quam præstare solet, undevigesimo tamen ætatis anno ea de se præbuerat exempla, ut non immeritò bene literatos inter recenseri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset.

Longolius. Hujus verò germanus frater Basilius Chalcondiles summâ & ipse Græcarum, Latinarumque literarum eruditione, sed longè majoris spei juvenis vix quartum & vigesimum ætatis annum agens, cum summâ omnium admiratione Græcæ literas in Romano Gymnasio profiteretur, rapidissima correptus febri, florentissima in ætate defunctus est. Magnus ille nimirum futurus, nisi fata tantillum id felicitatis everfæ jam tum Græciæ sine Regni, sine Reipublica ulla, sine viris, propemodum invidissent. Hoc enim erepto, & Musuro sublato, vix unum tantum Joannes Lascaris est superstes, qui literati nomen inter Græcos obtineat. Neque quidem ille ulla unquam vitæ suæ tempestate felix, nisi quantum virtute & sapientia sua omnes, & fortunæ faventis impetus, & valetudinis eiam, qua de artibus omnibus laborat, atrocitatem exuperat. Sed enim cur aliorum ego desolatus domos percurram, cum una maximè omnium, hæc ipsa inquam, ubi nunc fumus, duorum ante diem ereptorum adolescentium funere desolatissima videatur? scio me ad horum memoriam vobis omnibus, & ipsi cum primis Petro Melino fratri refrigerationem vulnerum afferre; sed quoniam eâ de causa hic hodie fumus, ut maximè doleamus, & ademptus nobis tam excellentium hominum consuetudines deploremus, cujus, obsecro, funere magis exacerbari, quemve magis deslere possumus, quam immaturum duorum, Melinorum obitum? Ecquando enim Hieronymi dememinisse poterimus, quem ad maximam ingenii, & literarum laudem genitum, fata nobis quarto & vigesimo ætatis anno tam longâ, tamque cruciabili valetudine vexatum invidere? Sed quid mœstius, flebilisque multis abhinc annis accidit Romanis viris, quam Celsi hujus germani fratris interitus, qui tam magni nominis adolescentens, quamvis in ea erat ætate, quæ magna polliceri potius, quam præstare solet, undevigesimo tamen ætatis anno ea de se præbuerat exempla, ut non immeritò bene literatos inter recenseri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset.

Joannes Bonifacio. Hujus verò germanus frater Basilius Chalcondiles summâ & ipse Græcarum, Latinarumque literarum eruditione, sed longè majoris spei juvenis vix quartum & vigesimum ætatis annum agens, cum summâ omnium admiratione Græcæ literas in Romano Gymnasio profiteretur, rapidissima correptus febri, florentissima in ætate defunctus est. Magnus ille nimirum futurus, nisi fata tantillum id felicitatis everfæ jam tum Græciæ sine Regni, sine Reipublica ulla, sine viris, propemodum invidissent. Hoc enim erepto, & Musuro sublato, vix unum tantum Joannes Lascaris est superstes, qui literati nomen inter Græcos obtineat. Neque quidem ille ulla unquam vitæ suæ tempestate felix, nisi quantum virtute & sapientia sua omnes, & fortunæ faventis impetus, & valetudinis eiam, qua de artibus omnibus laborat, atrocitatem exuperat. Sed enim cur aliorum ego desolatus domos percurram, cum una maximè omnium, hæc ipsa inquam, ubi nunc fumus, duorum ante diem ereptorum adolescentium funere desolatissima videatur? scio me ad horum memoriam vobis omnibus, & ipsi cum primis Petro Melino fratri refrigerationem vulnerum afferre; sed quoniam eâ de causa hic hodie fumus, ut maximè doleamus, & ademptus nobis tam excellentium hominum consuetudines deploremus, cujus, obsecro, funere magis exacerbari, quemve magis deslere possumus, quam immaturum duorum, Melinorum obitum? Ecquando enim Hieronymi dememinisse poterimus, quem ad maximam ingenii, & literarum laudem genitum, fata nobis quarto & vigesimo ætatis anno tam longâ, tamque cruciabili valetudine vexatum invidere? Sed quid mœstius, flebilisque multis abhinc annis accidit Romanis viris, quam Celsi hujus germani fratris interitus, qui tam magni nominis adolescentens, quamvis in ea erat ætate, quæ magna polliceri potius, quam præstare solet, undevigesimo tamen ætatis anno ea de se præbuerat exempla, ut non immeritò bene literatos inter recenseri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset. Nam, quod omnes nostis, & Philosphicis disputationibus publicè laudem sapientius adferri posset.

abnavigaret, accidit autem, ut bona vectorum pars pestilentia eâ contacta, eodem navigio conspiceretur, atque ita ei contagioni impar, delicatior juvenis corpore, tabe eâ correptus est. Dum verò totam Italiam oram auxilium implorantes, perlustrarent, à portibus & stationibus omnibus exclusi, neque quidem panis, neque aqua facta copia, secundum littora Lucania oberrantes, & ipse, & plerique alii morbone, an fame teterrima, contabescerent incertum: in eadem tamen omnes navi defecere. Neque unquam potui cadaver ejus diligentissime perquisitum invenire, ut pro incomparabili ejus erga me pietate paria persolverem, tumulum illi tamen in litore inanem constitui, & magna manes ter voce vocavi. Dessevi etiam lugubri carmine tam probi vicem adolescentis, qui si fata impia rumpere potuisset, vix alium aetas nostra fuerat habitura, quem illi styli gravitate, judicioque, elegantia compararet. Ad hæc Petrosatus sive joco, ut afolet, sive rei veritatem inquisiturus: Ecquid, ait, Alcyonii stylium forsitan parvi pendere videris Cathanzæ, cui tam multi primates viri primatum offerebant. Non displicisset mihi Alcyonius, excepit Cathanzæ, si quantum stylo profecerat, amicorum consilium de rebus adhibere voluisset, qui nisi ipsimet sibi tantum arrogasset, futurus omnino fuerat è primoribus; multam enim Græcis, Latinisque literis operam impenderat, & disciplinis variis oblectatus erat. Verùm is eo primum infelicitatis incommodo flagellatus est, quòd dum de literatis omnibus male sentit, dicacissimam omnes obtreccatione lacerabat, unde omnium tam doctorum, quàm imperitorum in se odium concitavit. Fortunarum mox direptionem Columnensi sacrilegio passus, mox Hispanorum, Germanorumque incurSIONibus occupata Roma, dum vitæ consulturus suæ Pontificem Clementem in Arcem Æliam confugientem subsequeretur, instantibus à tergo grassatoribus, sulfarea glande Brachium trajectus est. Ubi primum obsidio soluta est, rebelles in Principem animo, qui hominem fovendum susceperat, ad Pont. Calumniam Cardinalem transfugit, apud quem pauculos commoratus menses vitam morbo finivit; atque utinam de pietate nostra melius sensisset, ne vitæ finem, quod indignissimum est homine literato, infidelitatis labe contaminasset. Et quoniam in hujusmodi dictionem incidi, liberaque, ut video, unicuique facultas datur, quem cuique in mentem venit, venit, deplorare, neque tragœdia hæc per partes dispensetur, sed hydræ more uno vel alio abscisso capite, alia atque alia suboriuntur, enarrabo vobis conjunctissimi familiaris mei Christophori Batti exitum indignissimum. Nostis autem omnes Parmensem hominem, multæ lectionis virum, Græcis, Latinisque literis optime eruditum, copiosè in versu faciendo faciendæ, prosa non ineligi, Philosophiæ non ignarum, multis tota vita calamitatibus labefactum, paupertate, naufragio, peregrinatione per avia montium, ut instantes piratas Mauros evitaret, bonorum jactura, & incommodis plerisque aliis afflictum. Romæ is Præsulibus aliquot operam & à secretis; & à literis navavit, quorum demum moribus offensus, suo decreverat jure vivere, sed Arretinæ mox præfectus Cathedra, paucis inde mensibus, dum impar eorum factioni est, qui fautoribus suis adversabantur, fœdisque calumniis hominem incessabant, abjurare professionem coactus magno cum dispendio Bononiam in contubernium meum se receperat. Inde à Parmensibus civibus accersitus, in eâ urbe patriâ honestissima est cathedra decoratus. Hic ille reliquum vitæ tempus, ac si demum in optatissimum portum confugisset, cum Musis per summum otium acturum se conceperat. Verùm ecce Galli paulò post Duce Lutrechio, sub speciem ferendi auxilium Clementi in Hadriani mole ab Hispanis obsessò, Parmam ingrediuntur, deque eâ opprimenda dum cogitant, dum causas queritantes & hunc, & illum, atque universam denique civitatem omni calumniarum genere persequuntur, eo consilio, ut excitato per cives tumultu, si quis impatientior fuisset, quàm indigna illa ferre posset, aliqua per urbem se viendi daretur occasio. Igitur qui apud Christophorum hospitio susceptus erat, liberaliterque tractatus, impurissimus vir beneficium hospitem furti sibi facti insinulavit, adeoque pertinaciter nullis indicibus reum egit, ut eum torqueri etiam passus sit, civibus omnibus, qui probitatem hominis noverant, eam injuriam deplorantibus. Æstate mox sequenti epidemia in Parmenses debacchante, contagione eâ sublatus est, quodque omnium infelicissimum fuit, scripta ejus, quorum bona pars victura erat, una cum reliquo instrumento, ut pestilentis tempore fieri solitum, concre-

Christo-
phorus
Battus.

Daniel
Gajetanus

concremata sunt. Et ut reliquos hujusmodi studiorum professores, quos noverim cis, aut ultra Padum, in memoriam adducam. Video enim literatos eos esse vobis, qui literas vel voce, vel scriptis illustrare conati sunt. Tres igitur ex hujusmodi classe vobis memorabo. Ex quibus Daniel Gajetanus Cremonensis, magni nominis Grammaticus, annos multos summa cum laude docuerat, & quod rarissimis accidit, in patriâ urbe honestissimâ conditione profitebatur. Eius famâ impulsus Franciscus Marius Sphorcius, Infabrum Dux, Mediolanensi eum cathedrâ prædicerat. Cùm ecce Mediolanum ab Hispanis, ejusdem Ducis fociis occupatur, exactioque Principe Daniel quoque in procellosâ eâ turbâ, & confusione rerum omnium, cùm nullus bonis artibus locus esset, miserrima quæque præferre cogitur. Insubriâ demum universa bello exarscente reversus Cremonam & curis, & egestate confectus, in maximarum quasi concursum arumarum venerat, quibus undique afflictus, & jam omni spe salutis orbatus, mendicabundo similibus in eâ ægritudine consumptus est.

Tadius
Ugoletus.

Alter fuit Tadius Ugoletus, patriâ Parmensis, vir maxime omnium unus, cui fortuna sit arridere visa, dum juventutem apud potentissimos Reges magno in honore peragit, eorum favoremque in se propensissimum sentit. Is tamen Matthia Pannoniæ Rege defuncto, multisque totâ Italiâ Principibus defecit, in patriam, re admodum tenui, reversus ad didascalicas nugas se conferre coactus est; quo ex labore vix tantulum adsequebatur, quod ad necessaria vitæ sustentanda sufficeret, in eâ demum inopia defecit; neque quicquam ex magnis, & multis operibus, quæ cùm labore, & diligentia lecta inchoaverat, spatii exclusus iniquis, relinquere potuit absolutum. His tertium addemus Stephanum Nigrum Cremonensem, Græcarum literarum studio nobilem, quas Mediolani per annos multos docuerat. Incidit is in eam temporum calamitatē, qua nulla multis ab hinc annis illi urbi ærumnosior accidit. Eâ enim ab Hispanis oppressa, bono cuique viro illic esse miserrimum fuit. Nam in summa cladiorum impunitate omnia sine legibus, sine judiciis, sine jure, sine fide, relicta erant direptionibus, & incendiis. Tam misero igitur tempore, & salariis, & alia omni Minervali mercede defraudatus, ad extremam reductus paupertatem eâ temporum perturbatione, dum turbulentis tot, tantisque rebus urgeretur, neque ulla ex parte allevationem ullam speraret, in lacrymis, & sordibus infelicissime defecit. Sed nolim, dum Tranpadanos recenseo, Andræ Maronis oblivisci, cujus felicissimam pangendis carminibus extemporalitatem nemo unus ætate nostra non admiratus est, solitus ille quidem, ut super eo Pierius noster cecinit,

Stephanus
Niger.

Andreas
Maro.

*Mille ex tempore carmina erudita,
Quis nil sit luculentum, inexploratum,*

Nil absurdum, & inane, nil hiulcum, emodulari quotiescunq; amicorum rogatu invitaretur. Id quod tribus præcipue versuum generibus indifferenter facitare confverat, sive Elegiaum, sive Phalæcium, seu Sapphicum Hendecasyllabum deposceres, nihil contatus, quod proposuisses argumentum, heurum quoque carminis numero continebat. Hujus tamen vitæ exitum infelicissimum talio; indignissimum ingenio, nemo non misereatur, quanquam & reliquâ vitâ infelix potius, quam beatus haberi potuerit. Qui licet usque adeo eruditorum omnium commendatione, & Principum, quos colebat, judicio probaretur, à nemine tamen tantum consequi potuit, ut non alienæ quadre victimæ per officia, quæ faciebat, emendicare cogeretur. Is denique in acerbissimas illas Romæ incidit calamitates, quibus oppressus captivus actus, fortunis omnibus, quantulacunque essent, exproliatus. & indignissimis modis malè habitus, ærumnosissimam inde vitam per menses aliquot transvivus tamen è latronum manibus elapsus capite ære gravi redempto, Capuam, ubi tenui admodum sacerdotio potiebatur, migrare sæpius cogitaverat. Verùm librorum, atque adeo poematum suorum desiderio detentus, eorum recipiendorum spe urbe excedere non poterat, atque in super ob ægritudinem, & incommoda, quæ diu perpressus fuerat, toto erat corpore debilitatus, seque per universam cutem suffuso, inaurata palladii statua videbatur. Igitur is dum mentes aliquot scriptis suis investigandis frustra consumit, in magnâ rerum necessariorum inopiâ, & illorum inveniendorum desperatione, tantis malis fractus, cùm se oleum, & operam perdidisse contingeret, de mœrore & ægritudine in febrem illapsus, paucissimorum horarum spatio, loco ignobilis &

solitario, diobolari in tabernulâ, re nulli amicorum cognitâ, qui nulli hominum, dum vivebat, ignorabatur, demum moriens omnium oculos fefellit. Atque ita nunc & Maronem ipsum, & lepidissima ejus scripta, eruditissimus quisque desiderat. Fuit nimirum is Portunensis patriâ Foro Julii oppido, quod nonnulli Portum Naonis vocitant, cujus tamen pater Brixia ferebatur oriundus. Inde Petrosantius: Quid, inquit, & Romam ipsam, & Italiae regiones ferè omnes perlustratis, & unam tantum Etruriam declinatis, cum clarissima illic literarum lumina fuisse, neque minori calamitate extincta, quam bona eorum pars, quos memorastis, multi meminerint. Tum Melinus: Eram ego, inquit, eos recensurus; sed posteaquam te hic adesse vidi, tuas esse partes Etruscos proferre judicavi, eaque de causâ me continueram. Quòd si paratus es dicere, te libentissimè, ut pro his omnibus loquar; auscultabimus. Excepit Petrosantius; Vellem quidem lætius mihi dicendi argumentum dari, ne vulnere sermonis istius asperitate refricarem. Sed quoniam, è re nata colloquii istiusmodi genus incidit, eâ præcipuè de causâ species hæc non parum oblectare videtur, quod veteram omnium ingenuitatem indicat, qui, dum tot probos homines per querimonias, & deplorationes desideratis, summum animorum vestrorum candorem indicatis; & illi reviviscere quodammodo videntur, quoniam in bonorum memoria versantur, quorum pars bona nisi vestrae dictionis testimonio cognita esset, eos vetustas, ut alios nimirum multos, oblivione obruisset. Sed quoniam Etruscos à me recenseri cupitis, unde potius incipiam quam ab eo, qui totius Etruriæ lumen esse, caperat? Fuit autem is Petrus Medices Laurentii filius, vir & Græcis, & Latinis literis, optimè, *Petrus* quod omnes fateamini, peritus. Nam hoc & scripta ejus indicant, & quædam ex Plutarcho, de *Medices.* more Conjugalî, quæ vidimus, traducto ab eo, locupletissimè testantur. Sed vices hic quoque suas expertus, post Laurentii patris obitum dejectus de Florentini dominiî administratione per factiosos, qui vitæ etiam ejus insidiabantur, cum variis per terrarum orbem peregrinationibus agitatus esset, auxilium atque opem undecunque imploraturus, Gallicæ demum adhaerens factioni: sed victo, fugatoque ab Hispanis juxta Lyrim eorum exercitu, Caseta ipse, ubi cum uxore confederatus, aufugere parabat; dumque navem ascendit, mari procellis commoto, fatiscente statim navi, si ve potius multitudine insipientium oppressâ, cum eâ ante conspectum Alphonsinæ uxoris, in ipso portu urbis à vorticibus devoratus est. Simili mortis genere sublatus est Marullus Tarchoniotæ; qui quantæ fuerit eruditionis, hymni & epigrammata ejus, quæ magna cum laude omnium in manibus versantur, facillè indicant, tum inchoatus liber de Principe eorum omnium judicio, qui opus inspexere, antiquitatem in certamen provocare judicatur. Hic tamen tam sublimi ingenio, tantaque doctrinâ vir, quamdiu vixit, militari stipendio sese alere coactus, in assiduo semper labore vitam traxit infelicissimam, nullius unquam Principis liberalitate ita adjutus, ut in literarum etiam se conferre posset. Demum dum Siclam, qui olim Cecina dicebatur, fluvium vel exigua tunc aqua fluentem ingressus, si ve equum potaturus, si ve aliâ de causâ tantillum immoratus, sensit equum anterioribus pedibus ita in arenas alvei semper infidi voraginosas absorberi, ut emergere indignatus eum calcariibus adurget unâ cum eo in cœnum provolutus est, impactoque crure sub cantherii ventrem, cum neque surgere, neque se inde exolvere posset, modica admodum ejus profluentis aqua suffocatus interiit. MELINUS. Verum igitur fuit, quod meus Pierius jam tum puer de Marullo cecinit. CATHAN. Quidnam? illud musici recita obsecro, quoniam libenter ejus cantelas ausculto. MELINUS.

*Cur idè fluctus contra conaris? in undis
Opperiisse horres cur Helicone satius?
Igneus ut gelido vigor extinguatur in amne
Forte times? at qui, sapsit ignis, aqua.
Non hoc, inquis, habet malè me; quòd miles, & acer
Sim, doleo: sub aquis militem obire pudet.
Ab ne indigneris, miles licet impiger astra
Hac pervulgatâ fortibus ire via.*

Hac pius Aeneas, & bello magnus, & armis,

Hac Roma fertur Romulus esse pater.

Debentur caelo sortes: caelo ignis, & aer,

Undaque supposita est: infima terra tenet.

Scendenti à terra ad caelum stat limes in undis

Primus: age hac caelum scande Marulle viâ.

CATHAN. Meritò quidem consolatione indigebat. Nam serunt illum primo statim casu vehementer excanduisse, utque erat iræ impatiens convitia, & maledicta in superos detorsisse. Paucis autem ante annis Angelus Politianus, nullius ignarus eruditionis, & disciplina, cum in adversa Medicorum procerum tempora incidisset, inclinantibus jam Petri, quem ipse literis instituerat, rebus, in eam incidit aegritudinem, ut in multis, & variis molestiis, cogitationibusque consolationem nullam admittere voluerit, atque ita demum dolore, maestitiaque confectus, expiravit. Quodque illi longè fuit infelicius, conficta in eum turpitudinis fabulâ maledicentissimis obtreccionibus profectus, calumniatusque est, utque eâ gens promptissima est ad insultandum, in invidiam Petri ipsius ignominiosam, aliam mortis voluntariâ causam universo terrarum orbi magna cum ejus invidia promittendo copiam, & facilitatem omnes admirabantur, quique aliquot variae eruditionis voluminibus benè literati hominis nomen adsecutus est. Is autem cum rusticationem pararet, equum inscensurus, ab eo ferociente excussus, mentum ad parietis angulum adfixit, elisaque lingua, expedito nunquam inde sermone effari valuit. Sed balbutienti similis, eo nunquam incommodo desistit afflicti, qui videret arma eâ sibi mutilata, quorum usu magnam apud mortales gloriam acquiserat; ut reliqua misa faciam, quæ publicè hominemangebant, quòd multa contra voluntatè suam, & præter opinionem accidisse videbat, ut qui quorundam hominû potentiam patientius ferre non poterat, minusquam ullam ab hujuscemodi molestiis aberrationem invenire finivit. Fuit & Hieronymus Masianus Etruscus genere, qui multæ lectionis, emunctissimique judicii vir, Romæ aliquot Principum a secretis fidelè, & diligentem operam navavit. Verùm cum ingratos potentiorum aliquot animos expertus perquam diu fuisset, sibi demum vivere decreverat, suaque demum curans, sperabat vitæ reliquum in otio transigere, cum ecce sicariorum tempora Hispanis, Germanisque, ad Romæ direptionem, irruentibus, incubuere. Hic ille amissis bonis omnibus, captus, venditus, redemptus, moxque alii, atque alii in captivitatem traditus, cum aliu Romæ demum effugisset, & sexcenta in itinere vitæ pericula adisset, à rusticis latronibus, tunc vias omnes obsidentibus, malè sæpius acceptus, Venetias tandem applicuerat, ibi in aliquam se latebram abditurus, ubi, quod dicebat identidem, nec Pelopidarum nomen, nec facta audiret. In posterum vi tempestatum, & concursu calamitatum labefactatus, atque convulsus, tamen horum malorum initia multò ante viderat, & ventura prædixerat; in tantâ tamen rerum omnium amissione, & quod gravius angebat, recuperandi, aut parandi unquam desperatione, dolori impar effectus, apud Thomam Campegius, Feltrensem Præsulem, vix viginti dierum spatio in humanis fuit. At Scipio Carteromachus Pistoriensis, quæ literaturæ fuerit, sive carmen Græcè, sive Latine pangeret, sive orationem elucubraret, ex multis ejus scriptis unicuique erudito viro licet inspicere. Plurimum verò proderat ingenii, abditissimos quoque locos disciplinis in omnibus interpretando, ut facile diceret, nihil ad hanc diem scriptum, quòd ille non legisset; nihil ab eo lectum, quòd non in aliorum frugem benignissime communicaret. Is Venetiis magno semper in honore habitus, cum duris bellorum temporibus tantum instare malorum Venetiis inspexisset, neque in eâ rerum perturbatione literarum studiis, & otio, quod tanto affectabat opere, locus esset, abire & ipse coactus Romam se contulit, ubi à Francisco Alidoxio, magno tunc nominis Cardinale, in amicitiam adscitus est. Eo mox intra Ravennæ colonia occisione sublato, non sine suorum studiorum jacturâ Romam reversus, apud hunc Colentium nostrum, cujus in litteratos omnes liberalitatè nemo nostrum non expertus est, quàm conjunctissime convixit. Mox Leone ad Pontificatum adsumpto, cum prima illi Principi in se disset cura, ut Julium patrualem fratrem in summi ordinis collegium cooptaret, & jam hominem sacris Florentino-

Angelus
Politianus.

Marcellus
Virgilius.

Hieronymus
Masianus.

Scipio
Carteromachus.

rinorum præficeret, Scipio illi studiorum socius datus, cui quidem, ut & probatissimi mores, & literæ ejus optimè exigebant, carissimus esse cõperat, neque dubium, quin & ipse de ornando studiorum socio cogitaret. Accidit verò, ut paucissimos post menses, ex quò à tanto Principe in amicitiam acceptus fuerat, repentinà correptus febris, Pistorii prius moreretur, quàm ullam favorabilem sibi auram aspirare sensitset. Eodem in albo reponendus Joannes Oricellarius sum-
Joannes Oricella-rius.
 mæ vir integritatis, quiq; literarum studia vel à teneris unguiculis sectari cõperat, & apud Bernardum patrem eruditissimum virum, & apud Mediceos, hujusmodi studiis in eà domò florentibus, educatus fuerat. Erat is Leoni Decimo Pont. Max. amittinus frater, neque ullus erat, qui tum morum, tum literarum, nobilitatis, & consanguinitatis gratia, non eum speraret ad Cardinalatus apicem in horas evehendum. Sed fortuna illi quosdam oppofuerat, ad eadem aspirantes, & parem cum eo gratiæ gradum affectantes, quibus Leo quamvis adblandiretur, homines tamen non usquequaque probabat, quòd patrem, seque, & familiam suam omnem eorum infidiis impetitam, & magnis calamitatibus affectam recordabatur. Verebatur igitur hos sacris patribus admiscere, & eorum vires, quos hostes perpeffus fuerat, augere. Neque tamen illi ferè integrum erat Joannem in Cardinalem cooptare, quin & eos affinitatis vinculo sibi junctos adscisceret. Interim dum animi pendet Pontifex, repentinò intercipitur morbo Oricellarius, quòd ejus auxilium calamitatem, eodem ipso tempore Pontificius Orator apud Franciscum Galliarum Regem infelicitè agebat. Nam Leo Regem armis laceffiverat, & Regno Italiæ dejecerat. Ad ridere mox Joanni visa sors melior, quòd haud ita multis post mensibus Julius Medices Cardinalis Leonis frater patruelis Pontificatum adeptus est, Qui Joannem statim moli Hadrianeæ præficeret. Ita enim soliti Pontifices animum erga eum, quem plurimi facerent, indicare; nam quos eà præfectorum honestarint, nullà mox patrum controversiã in Cardinalem, ubi adhibuit, adsciscunt. Quòd vix unquam, nisi Pontificis interveniente obitu, fallere visum est. Hic igitur Oricellarius, dum se totum literarum studiis restituit, & fortunæ demum fallacias declinasse haud temerè sibi persuadet; dumque Clemens de more quòdam suo contator ornandi hominis diem de die ducit; ille in rapidissimam illapsus febrem, magnæ doctorum hominum spei præreptus est. Neque indignus est Jo. Franciscus Roboreus, qui hos inter locum obtineat suum; & quamvis Etruscos tantum enumeratum me initio proposuerim, eventi tamen similitudo facit, & amicitia, quæ mihi cum eo Præsule conjunctissima fuit, ut ejus debeam meminisse. Juvenis is & literatura, & moribus, & nobilitate generis insignis, Bononiæ primùm, mox Perusiæ literis, & disciplinis optimis fuerat institutus, qua fama impulsus Julius Secundus Pont. Max. conjunctum sibi majorum consanguinitate juvenem vix alterum à vigesimo annum agentem arcessiverat, eaque ætata Arci Alie præfecerat. Dumque ibi vitam is & honestam, & literariam agit, sæpius à Julio admonitus adesse tempus, quo eum in Cardinalium Senatum adopturus erat, & jam nomen præscriperat, quo eum inscribi placebat, edixeratque ingenii minimè varii Princeps, ut ejus nominis ergo Presbyterum profiteretur, professus erat, stolas pararat, scyrmata, sceptrum argenteum, fasces, manticam, & quæ ad ejusmodi dignitatis ornatum necessaria videbantur, quin & dies, quæ hæc transgenda fuerant, dicta. Cùm statim Pontificiæ copiæ apud Ravennam à Gallis fusa, fugatæque Julium ab aliarum rerum cogitationibus avocarunt; dumque modo salutis ipse prospicit suæ, modo Gallum ulcisci parat, modo eum Italia ejicit, in morbum incidit, quo intra paucissimos dies adsumptus clarissimi juvenis spes, cogitatusque omnes evertit. Idem tamen à Leone Decimo, qui Julio successit, ob navatam fortiter, & sapientissimè operam in arce custodienda, Pontificiisque thesauris ingentibus à direptione servandis contra multorum infidias, qui eis inhiabant, in spem iterum erectus, & Pontificiis pollicitationibus, & Francisci Galliarum Regis favore fretus, qui cum ad finitatem contraxerat, nepte ejus Monæci Domina Hieronymo fratri germano suo nuptui collocata, dum Regem in Æmiliam ad Pontificis auctoritatem se conferentem comitatur, ex itinere in morbum incidit, quo pauculos admodum dies Bononiæ conficiatus, dum & Rex, & Pontifex de eo ornando agitant, ipse sextum & vigesimum nondum ingressus annum & honoribus, & humanis omnibus cessit. Sed jam revertor ad meos

Petrus Martellus

Petrus Martellus Florentinus inter atatis suæ literatos non ultimū obtinuit locum, sive tu Græcā, sive Latīna, sive etiā Hebræica posceres: multæ etiā lectiōnis in omnibus disciplinīs suis epistolam eleganter, epigrammata acutē & eruditē conscripsit. Indignissima tamen totius itere corporis valetudine excruciat, articulis miserabiliter affectis, paralyti, & stomachi cruditate, & sexcentis aliis incommodis afflictatus diutissimē decubuit. Quæ morbi & magni, & diuturni atrocitate factum est, ut doctissima, quæ parturiebat opera, parere non potuerit. Sed ea tamquam abortiva, & imperfecta reliquerit, magna quidem nominis sui, sed longē majori studioꝝ omnium iactura. Quatuor tamen libros exactissimæ interpretationes in Mathematicas disciplinas Braccius ejus filius ab interitu vendicarat, vel ipsius auctoris de se testimonio absolutos, atque si Barbarorum manus effugerant, Braccii ipsius diligentia in Arcem Aliam asportati. Sed enim in Petri Alcyonii manus cum incidissent, ita suppressi sunt, ut nusquam amplius apparuerint. Etruscus fuit

Gerius Valdambrinus

& Gerius Valdambrinus, Aretinus domo, vir in literarum studiis toto vitæ tempore versatus multorum Cardinalium à secretis, à Julio Cardinali Mediceo, qui nunc summus Pontifex est, virtutis ergo amicitiam acquisitus, & in honore habitus, vix altero ejusdem Pontificatus anno inui potuit; repentinā enim morā unius vix horæ momento sublatus, honorum, qui homini destinati erant, immunis fuit.

Vitellius Typhernas

Vitellius autem Typhernatus longē Princeps, eo mihi admirabilior videtur, quo etiā rarior in mirabilibus, Principibusque viris, literarum delectatio. Is & Latīnæ, & Græcæ peritus morali etiā Philosophiæ, præter summum Historiæ, & Cosmographiæ studium, operam dederat non indiligentem, ut non immeritō inter literatos locum mereatur. Sed ut ad genus mortis infelicis, quæ de agitur, veniamus; Columne, nisi bello, quod à Clemente gestum est, in sacrilegii Romani castigationem omnia prudentiā suā rexit, futuraque erat auctoritas Pontificia eo duce tutissima. Sed paucis ante diebus, quā latronum exercitus Romam opprimeret, Vitellius subitariā morte præreptus expiraverat. Sed & duorum juvenum crudelis exitus mihi venit in memoriam, quorum

Jacobus Jacettus

uterque majestatis læsæ reus miserabiliter occubuit. Jacobus enim Jacettus, juvenis & Græcæ, & Latīnæ egregiè peritus, pangendi carminis auctor non illepidus, Florentinam cathedram obtinebat; sed infelici suo fidere conjurationis in Julii Cardinalis Medices eadem certo die patrandam conscius fuit; qua patefactā, captus ipse, & tam nefandi sceleris convictus, Senatus Florentini judicio

Almericus Miniates

lecuri percussus est. Almericus Miniates promptissimæ, & elegantis extemporalitatis in versu faciendo, quod potentiores quosdam maledico profciderat carmine, ab Horatio Ballone in quo strangulatus est. Et quoniam Colotius Romanos eos appellavit, qui Romam sibi contubernium delegerunt, eadem ergo ratione inter Etruscos eos ponam, qui Florentiæ vel profecerunt in literis, vel

Picus Mirandulanus

alios instituerunt, quorum duo præcipui. Mirandulanus Picus, & Hieronymus Savonarola. Picus enim literaturā supra humanas vires antea cæcitate nullā controversiā summus, multa totā juventute incommoda peressus, causam apud Alexandrum Sextum dicere coactus, quasi de Christianā pietate malè sentiret, accusatus. Absolutus demum, Florentiamque reversus, ubi studiorum suorum Musæum instituerat, anteaquam virilitatis annos ingrederetur, masculinā quādam non levi de causā affectus tantam concepit ægritudinem, ut quodammodo vitam aspernari videretur, atque

Hieronymus Savonarola

inter suspiria, & occultas lamentationes, ægritudine sua nulli amicorum communicatā videntē eā ætate, desideratus est. Savonarola autem Divi Dominici sacris initiatus non modo literatus, sed magnæ apud literatos omnes auctoritatis, Christianæ disciplinæ Concionator egregius, admirabili omnino doctrina, nisi pravo eam ingenio contaminasset, postquam facundia fremitus sua Florentinum populū eò compulerat, ut ab Alexandro Pontifice Maximo, atque adeo ab Ecclesiæ Romanæ institutis dissentiret, majoremque sibi adrogaret auctoritatem, quā ab ipso rerum opifice per manus traditam adsecutus esset Petri successor Rom. Pontifex; de doctrina sua, deque Dei familiaritate, qua se ad colloquium usque dignatum palam profitebatur, fidem æquo pertinacius tueri perseverat, mendacitatis, & impuræ demum convictus, impietatisque damnatus, in urbis quam deceperat, medio cum asseclis aliquot concrematus est. Hic Melinus. Cursum nunc audire velim

Velim, qui se quoque magnam licentiorum carnificinam inspexisse dicit: huic igitur dicendi partes demandemus, & cum nemo eo libentius loquatur, præter ipse linguam, nos aures adcommodabimus. COLOT. Rectè admones Petrosancti, nam & ipse mirabar, cur tamdiu tacere posset, & quantum in me erat, libentissime loquendi copiam illi facere cogitabam. CURSIUS. Ego verò vobis loquentibus sermonem abrupte aggressus essem? non sum tam impudens, neque tam imprudens. Sed quoniam me dicere imperatis, eorum sequar argumentum, quod jam promptum est, de his, qui violento mortis genere sublatis sunt, quorum duo mihi præcipue indigni passi videntur, Pandulphus Pisarenus, & Cynthus Anconitanus; Pandulphus enim non jurisconsultus tantum scientissimus, verum & in politioribus literis, & disciplinis versatus, aliqua ingenii, & eruditionis suæ monumenta posteritati legenda reliquerat. Sed incidit in res novas, & rerum, quæ sub Valentino Cæsare evenerunt, vicissitudines, suspensusque Principi, quod adversa factionis esset, laqueo vitam finire iussus. Anconitanus verò Cynthus poeticis studiis valde celebris, acricque & eleganti ingenio præditus, Matthiæ Pannonii Regis amicitiam promeruerat, à quo magnis honestatis honoribus, & donis, præclaram agebat vitam; eoque Principe jam defuncto, complures annos vixerat honestissime. Domesticis demum insidiis, & fratris germani scelere asperè, & acerbè accusatus apud Julium Secundum Pont. Max. quod contra sacerdotum imperium sentiret; vir alioqui simplicitatis integerrimæ, summâ cum diligentia captus, & in Phanensi arce perpetuo carcere condemnatus, vitam miserabiliter finiit; quanquam non defuerunt & aliæ calamitates, quæ sub Alexandri Sexti dominatione hominem extorrem fecerunt, & miserabili exilio per annos aliquot vitæ subsidia ex amicorum liberalitate emendicare coegerunt. Quod verò Cynthus Phani desideratus est, Octavii Cleophili Phanensis viri reminisci facit, qui & ipse fortunam expertus est iniquissimam. Post multos enim in liberalibus artibus labores exhaustos, dum sibi querit requiem, uxorem Centumcellis acceperat, quam dum in patriam traducere cogitat, à socero, quod eum dote fraudaret, veneno sublatus est. Quid verò vobis Dicam de Sigismundo Xantho Carpeni, amico meo suavissimo, quem literarum studiis clarum, præsertimque Philosophiæ professorem disertissimum Gymnasia sunt admirata. Verum ubi Alberto Pio Carporum Principi adhesit, Regum negotiis procurandis adhibitus, dum expeditissimis itineribus Legatus ad magnos Principes dimissus iter Verona arripit, ante lucanis horas antequam Tridentum appropinquaret, ab hospitis famulo, qui nocturni itineris dux adscitus erat, spe prædæ peremptus est, numerofo filiorum grege in egestate relicto. Cæsaris autem Sacci repentina mors uni illi forsan commoda, nobis verò, qui jucundissimâ ejus lepiditate fraudati sumus, visa est acerbissima. Laudensis is fuit, Jacobi Triultii familiaritate clarus, ejusque factionis adsecutor acerrimus, vir alioqui Græcè, Latineque doctissimus, versu, profæque oratione non inelegans, Mathematicarum optime sciens. Dum autem apud Scaramuzam Cardinalem Triultium à cenâ fabulatur, subitaniâ paralyti suffocatus interiit è vestigio. Longè autem diverso mortis genere sublatus Fabius Calvus Ravennas, summæ senex integritatis, qui non dies tantum extremos, sed universum vitæ cursum per ærumnas & incommoda transegit. Latinis iste, Græcisque literis eruditus egregiè, nunquam tamen neque sanctissimis moribus, & continentia summâ, neque multarum vigiliarum lucubrationibus, laboribusque tot, quos in sexaginta Hippocriti libris traducendis, edendisque exhaustis, tantillum consequi potuit, quod frugalissimæ alioqui vitæ necessaria sufficeret, in egestosa semper inopiâ à Principibus habitus, rejectus, atque contemptus. Ad hæc in difficillima Romæ tempora, captivitatem scilicet, & deprædationem incidit, & quæ reliqui omnes Romæ tunc miserima perpeffi sunt, ipse quoque à fæditissimis latronibus ærumnosissimo rerum omnium suarum exitio pertulit. Nam cum intolerabilia, quæ flagitabantur tributa, vir Codro, & Iro pauperior, solvendo non esset, neque tamen captivitate solveretur, rus Syllanum ab hostibus tractus, fame demum victus, vitam in xenodochio quodam cum morte miserimâ commutavit. Sed bene illâ de parte evenit Fabio, quod labores ejus Miniti Calvi curâ, diligentiaque editi paucis ante diebus, quam clades illa in urbem Romam debaccharetur, immortalẽ homini gloriam attulere: quod in Theodoro Gaza longè diversum fuit, qui saturninâ

Pandulphus.

Cynthus Anconitanus.

Octavius Cleophilus.

Sigismundus Xanthus.

Cæsar.

Saccus.

Fabius Calvus.

Theodorus Gaza.

quadam iniquitate bonam suorum fatuum partem absumpfit. Tanta enim ille eruditionis vir, quantæ multis abhinc annis nemo Græcorum, dicere aulam, etiam & Latinorum fuit, cum divinas propemodum elucubrationes in Aristotelis animalia, quam historiam Latine legendam, repræsentarat, Xisto Quarto Pont. Max. nuncupasset, sperans scilicet Principis ejus beneficentiâ quæsitum per tot labores vitæ subsidium non deparcum se consecuturum: neque tamen plures quàm aureos quinquaginta, quasi magnum ab eo, à quo se totum inauratum iri speraverat, retulisset; studiis indignatus suis, quod tam parca sibi laborum & vigiliarum suarum merces tributa esset, nummos eos primùm in Tyberim abjecit, mox ipse hujus indignitate rei exultatus, insolabili contabuit ægritudine. De dolore periit & Jacobus Constantius Phanenensis, vir &

Jacobus
Constantius.

literaturâ, & integerrimâ probitate insignis, qui bonas literas diutissimè docuerat; cumque Pisauri honestissimâ conditione profisteretur, in Mediceum incidit bellum, veritusque Laurentii Ducis potentiam, quem rerum potiturum multò ante providerat, rebus suis familiaribus caverat, ut à militum eas licentiâ vendicaret. Namque in arcem Mondulphorum munitionem argentum, aurum, vestem, libros, & scripta sua omnia asservanda transierat. Accidit autem, ut id præcipuè oppidum Laurentii Medicei Ducis virtute caperetur, vique ingresso milite nullo discrimine diriperetur. Quo ille accepto nuntio, cum de scriptis tantum suis sollicitus esset, neque ulla eorum recuperandorum spes adfulgeret, gravem adeò molestiam ex eâ jactura contraxit, ut inde valetudine, & mæore insolabiliter offensus gravissimè ægrotare cœperit, & mox, cum nullo modo dolorem exhauriri pateretur, jacturam laborum suorum immoderatus ferens, morbo, & cura eâ confictatus occubuit. Periit & jactura rerum offensus Trypho Dalmata, vir cui nostra ætas rarissimos habuit, quos Latinarum, Græcarumque literarum cognitione conferre posset. Erat insuper Philosophiæ studiis deditissimus, in versu faciendo elegans, acutus, inferre posset. Erat insuper Philosophiæ studiis deditissimus, in versu faciendo elegans, acutus, inferre posset.

Trypho
Dalmata.

geniosus, & tersus, educatus Venetiis apud clarissimum literaturam virum Hieronymum Donatum, mox Albertum Pium Carporum Principem secutus, reliquum vitæ tempus auspiciis ejus transegit. Accidit verò homini aliquot ab hinc annis mania species quædam Timonica, ut humanum omne genus evitaret, nulliusque contubernium ultra biduum, aut triduum ferre posset, quin etiam & colloquia ipsa studiosissimè declinabat. Cujus rei causam nonnulli arbitrantur, quod aureos nummos circiter quingentos infuerat toraci, metuque percussus, ne deriperetur, ultro omnes fugitabat. Vulgata autem res erat, & ubi primùm de torace suo mentionem fieri animadvertet, arrepto statim itinere in alias, atque alias urbes commigrabat. Accidit verò, ut aurum id furriperetur, quo ille casu consternatus, efferatusque propemodum, à seque penitus alienatus, cum avertere à nummis cogitationem minimè posset, dolore, & ægritudine oppressus, miserabiliter defecit. Et quoniam oratio me ad Venetos transtulit, horum aliquot in hac urbe vobis omnibus ob ingenium, & doctrinam cognitissimos memorabo. Dominicus Sarratonius Venetus, non contemnenda in disciplinis omnibus eruditionis positiorum literarum facultatem sub M. Antonio Sabellico studiosissimè fuerat asssecutus, Philosophiæ operam dederat non indiligentem; Mathematicas autem omni conatu sibi vindicaverat. Erat insuper in homine mira morum suavitas, & jucundissimus rerum, & sermonum lepos. Hic tamen cum apud gentis Cornelie nobilitatem & otio, & sacerdotiis honestatus esset, cœpissetque ad locupletissimæ doctrinæ suæ fructus maturandos animum applicare, incumbente in universam Italiam contagione eâ, quæ superiori ætate, mortales longè plures abstulit, quàm continentia per tot annos bella sustulerint, eo ita correptus est morbo, ut animi statim abalienaretur, deque nummis, quos in mathematicam conjectos lacerto suspenderat, loculo in interiorem tunicam immisso, delirio nescio quæ fabricaretur, nullisque medicorum opibus adjuvari potuisset, Venetiis, non sine eruditorum omnium mæore, desideratus est. Multis verò ante annis Bartolomeum Leonicum, cognomento

Dominicus
Sarratonius.

Bartolomeus
Leonicus.

Fuscum, agnovisti, cujus ingenium, & absolutissimam eruditionem omnes admirabamur. Is cum Patavinum bellum, & totius regionis desolationem, incendiaque devastasset, Romæ aliquandiu fuit; sed, cum neque hic otium, quod sibi proposuerat, reperisset, in Cassinatam recessit sollicitudinem, factâ illi à loci illius monachis quiescendi copiâ: sed, dum hic sperat scripta sua luculentissima

tissima maturare, & immortalem sibi gloriam comparare, paucis postquam illuc secesserat diebus, rapidissima correptus febris, cum agrotasset gravissime, valetudinis ejus violentia sublatus est, futurus dubio procul Leonico Thomeo, germano fratri, non inferior, si fata eum diutius in vita esse voluissent. Patavinus etiam fuit Galeatius Facinus literis Græcis & Latinis optime eruditus. *Galeatius Facinus.* Novistis enim hominem Romæ Hermolai Barbari contubernio nobilem, ejusque in re literaria la-
borum socium. Is posteaquam Hermolai clade, mox obitu miserabili tanto est præsidio destitutus, Bernardo Rubrio Bellunensi tunc, mox Tarvisino Præsuli adhaesit, vitæ apud eum Principem subsidia nactus, & liberaliter tractatus. Sed enim vix in Tarvisinum otium se contulerat, cum molestissima cœpit hydrope laborare, quo morbo menses aliquot consociatus nullo jam otii sui oblectamento percepto, magnam per ægritudinem vitam finivit.

Nicolaum autem Judecum domo Venetum nostras delicias Roma per tot annos coluit. *Nicolaus Judecus.* tius, quam amavit. Meministis enim quanta in homine festivitas, quanta humanitas, quanta eruditio, quod rerum omnium judicium apparet, qui cum Medicus esset eruditissimus, prudentissimulque, disciplinarum tamen aliarum noticiam absolutissimam præ se ferebat. Hic post partum per tot labores peculium, militibus impiis fortunas omnes suas se comparasse conspexit. In Romanam enim incidit cladem, & post amissa bona, etiam tributis exhaustus est, quibus cum re familiari dissipata non sufficeret, ære alieno obærat per menses aliquot vita per summam inopi-
am tracta, miserabiliter occubuit. Sed redeo jam ad nostros. Pomponium Latum ajunt, illum *Pomponius Latus.* inquam tanti nominis professorem, & emundæ vindicem Latinitatis post navatam per tot annos Romanæ Cathedræ operam, totque per universum terrarum orbem discipulos ad Eloquentiæ Romanæ puritatem propagandam dimissos, inopem ad extremum vitam traduxisse, oppressumque morbo, unde se aleret, & curaret, non habuisse, & in xenodochio susceptum extrema in egestate laborantem vita excessisse, periculumque adiisse, ut insepultus jaceret, nisi amicorum impensis elatus esset. Quid autem vobis miserabilem Marci Antonii Casanovæ finem memorem? *M. Antonius Casanova.* cujus in Epigrammatis leporem, argutiasque, & elegantiam ætas nostra supra reliquos eo genere admirata est. Quamdiu autem Roma floruit, ipse quoque rerum penè omnium felicitate affluere visus est. Post Romæ occasum, sædissimamque direptionem ipse quamvis acerrimus Columnensis factionis sectator esset, pro qua potentissimorum Principum inimicitias in se contraxerat, calamitose tamen eo tempore, quo ea factio, Hispanis, Germanisque adscitis, in omnia Romanorum bona acerbissimam dominationem exercuit, nihil quicquam tale consequi potuit, ut à prædâ, & captivitate incolumis evaderet. Quin etiam in eam lapsus est egestatem, ut frustra panem etiam emendicaret; quo non invento, fame, tabeque, & omnium rerum incommodis affligus, expi-
avit. Miserabilis & Georgii Sauromani exitus, qui vir natione Germanus ita literarum latina-
rum nitore ingenium expoliverat, ut in Academiâ nostrâ viri bene elegantis nomen assecutus fue-
rit; cujus rei scripta ejus non pauca, quæ in hominum manibus habentur, testimonium exhibent. *Georgius Sauromanus.* Is quoque in Germanos suos Romæ prædatores illapsus, atrociter exceptus, expoliatusque bonis omnibus, cum nullum haberet, qui ejus inopiæ subveniret, contactus insuper pestilentia est; ut eo impeditus incommodo non potuerit sese ex eo incendio aliò profugiens liberare. Mendicabundus itaque, & morbo confectus, uno tectus lineo, eoque lacerò indumento, dum panem o-
stiatim frustra flagitat, in viâ mediâ vi pestis, & famis impotentia exanimatus concidisse reper-
tus est.

Joannes verò Coricius cur non inter literatos reponatur, qui literarum omnium tam situ-
diosus fuit, ut in Romanâ aulâ ab Julio ad Clementem usque nemo unus eo lepidius, sin-
cerius, & amabilius sit amplexatus, & ut quæ privatim commoda quotidie in unumquen-
que conferebat, prætereamus, universæ etiam academiæ, & omnibus, qui literarum nomine
censerentur, geniales hortos suos ad Trajanum consecraverat, conventumque insuper, & quod-
dam rei literariæ certamen quotannis Divæ Annæ festo instituerat, longaque annorum serie
celebrarat, quod tantum illi gratiæ conciliavit, ut nemo unquam Principum ætate nostrâ magis
fuerit, quam unus Coricius literarum omnium carminibus celebratus, veraque leporum
omnium

72
 omnium pater appellatus. Sed quò tandem evasit tanta in bonos omnes liberalitas? atque illa Coricii pietas, Poëtarum tot testimonio comprobata, totque eruditorum paginis decantata? Captus à barbaris urbe, ipse quoque à Germanis suis captivus factus, fortuna bonis solutus, gravique ære capite redempto, aureorum tamen vim quandam sub inferioris aula limine defoderat, fabro uno tantum conscio, qui cæmento locum obturaverat. Accidit autem, ut idem faber captivus factus pro se redimendo xxv. aureos à Coricio peteret mutuos, ille ne secretum proderet, quippe qui aliunde non habebat, unde eos expromeret, nisi ex defosso, perbellè negavit. Indignatus faber rem Hispano ductori, à quo in vinculis habebatur, prodit; ille in gades Coricii transmigrat, dumque hominem comparandis necessariis ablegat, aurum ipse domi de latebra eruit, qua re patefacta, cum rei indignitatem Coricius apud exercitus Principes exposlularetur, ab omnibus contemptus, elususque est. Hinc ad miserabilem redactus inopiam agrè Roma aufugit, & Veronam appulsus, ut inde rectè in Patriam commigraret, aris alieni gratià persolvendi, dum Calysti Amadei ejus urbis Propræ fule liberalitate sustinetur, ibi in gravissimam incidit ægritudinem, qua confectus, & Romæ, & perditarum rerum desiderio exulceratus occubuit. Difertillimus autem omnium patronus Angelus Cæsius, quo non ardentem in agendis causis alium nostra vidit ætas, felicissimus & ipse haberi potuisset, tam ob divitias immensas, de patrociniis acquisite, quàm ob numerosam prolem bonè, honestè, sapienterque institutam. Paulo filio nata majore Senatoriâ purpurâ, pileoque dignato, reliquisque, prout uniuscujusque ætas, vel ingenium deposcebat, honoribus, & administrationibus honestatis, ut uno omnium ore gallinæ filius Albæ, Junoniusque pullus appellaretur. Hic autem tantâ felicitate vir, quàm horribiliter vitâ fuffus cedere! qui post directam Romam, & fortunas suas accisas, cum opem fide, & sponione suâ multis civibus attulisset, omnibus jam opibus exhaustus, gravissimis laboribus & incommodis defatigatus in atrocem incidit febrem; qua vexatus, dum in lectulo jaceret, ecce adsunt Hispani latrones, qui, moræ impatientes, promissum pro aliis auri pondus efflagitarent, stricisque mucronibus ad ita laborantem irumpentes, interminati cædem, nisi pecunias auctutum depromeret, ita hominem perterrefecerunt, ut non multo animi vir, linguâ potiùs, quàm manu promptus, eo terrore percussus, inter eorum minas horribili præ metu exanimatus, expiravit. Ajunt hominem, cum in acerbissimâ eâ rerum omnium calamitate, & inopiâ vitam suam deploraret, affirmasse Mathematicum quendam olim manum ejus, & genesim conspexisse, dixisseque eum in magna & egestate, & rerum omnium desperatione periturum. Se autem ad id usque tempus arbitratum, fieri quidem posse, ut aliquo rerum eventu omnia desperaret; quòd verò in inopiam eam, quam tunc extremam patiebatur, incurfurus unquam esset, ut crederet, adduci nunquam potuisse. Neque singuli tantum suos quisque manes passi, sed universa interdum Academia Romana in miserimas incidit calamitates. Nam cum eorum plerique, Principum abjectis curis assidue dicerept. Habeant sibi sua Regna Reges, sodaliciumque Romæ ex bonè literatis hominibus instituissent, statimque diebus ad eruditissimas canas convenirent. Ecce nescio qua de causâ delati unam omnes Pomponius, Callimachus, Poggius, Platina, & plerique alii conjecti in carcerem, quæstione de omnibus per cruciatus habitâ, pars diuturno carcere damnata, pars in exilium acta, pars ære gravi redempta, literatorum cladibus insignem eum annum effecit. Fuit & sub Hadriano VI. par bonarum omnium literarum infortunium. Nam cum is Leoni Decimo suffectus esset, ad quem utpote literatum Principem magnus literatorum numerus confluerat, dum non minora de Hadriano sibi quisque pollicetur, ecce adest musarum, & eloquentiæ, totiusque nitoris hostis acerrimus, qui literatis omnibus, inimicitias minitaretur, quoniam ut ipse dicitabat, Terentiani essent, quos cum odisse, atque etiam persequi cepisset, voluntarium alii exilium, alias atque alias alii latebras quarentes, tandem latuere, quo ad Dei beneficio altero Imperii anno decessit, qui si aliquanto diutius vixisset, Gettica illa tempora adversus bonas literas videbatur fuscitaturus. Finem Petrosianus fecit, cum de-
 debatur, quia is expurgata, absterfaque nasi pituitâ sermonem ulterius non proterebat, cum de-
 exceptit Cursus. Cur obsecro viri optimè literati Bernardini Capellæ oblii estis. An non is inter
 Academia Romæ literatissimos; tacundissimosque Oratores reponendus, quem orantem toties
 stupore

Angelus Cæsius.

Academia Romana.

Bernardinus Capella.

Rupere rostra? An forte is unus vobis felix videtur, quia in Romanam non incidit calamitatem, aliquot ante mensibus morte præventus, passus tamen suos ille quoque manes, ut Petrosanctii dictum usurpem, qui juventutem omnem per maximam inopiam traduxit; grandiori demum ætate Divi Petri canonicus Sacerdos factus, cruciabili mox podagra cœpit laborare, ut neque inde sibi, neque amicis usui esse posset, eoque malè habitus incommodo per plures annos, ab ejusmodi demum doloribus interemptus est. Optimè literatus fuit etiam Cornelius Benignus Viterbiensis, neque ipse prosperâ fati fortunâ usus: postea enim quàm Augustinum Gysium Senensem, Mæcenatem suum, apud quem in honore fuerat, amisit, vitam inde nullo solatio egit. Cui hoc in grandiori ætate accidit infortunium, ut clarissimæ famina amore corriperetur; qua vexatus cura, in eam incidit ægritudinem, ut nihil aliud, quàm mulierem eam meditaretur; atque ita demum confectus ardentissima in febris, super ea semper & loquendo, & rogitando, decessit. Sed nolo ego multos commemorare, qui videam paucissimos omnino esse, quorum non memineritis; indignissimam tantum unius adolescentis mortem, cujus animo meo dolor altius insedit, vestris his litterarum calamitatibus adnumerabo. Nostis enim omnes Joannem Baptistam Roborem, Bartolomei Grossi Saonenfis viri filium, dignum quidem, patrii qui lætior esset imperiis, & cui pater haud Mezentius esset. Is quidem incomparabilis ingeni, & probitatis adolescens, meus primùm discipulus, mox & Pierii Valeriani nostri auditor, tantum profecerat, ut & eleganter, & acriter declamaret, & versus non illepidos faceret. Ad Philosophiam mox, & Mathematicas, studium omne suum contulerat, cum pater inexplebilis avaritiæ gurgis, disciplinas has aspernatus, & ut inutiles detestatus, cum plerisque alios haberet filios, usum hunc tantæ in litterarum studiis spei ad mercaturam retrahere conatus, invitum ad ephemeridas impulerat; cum tamen ille clam & bonarum artium studiis incumberet, & invito patre proficeret. Accidit ut Leonardus sacerdos Cardinalis Agenensis, Bartolomei ipsius germanus frater, non ignarus ingenii, quo præditus erat adolescens, subvenire illi, & necessaria subministrare desinaret, mercatufque munus Pontificias literas scribundi, id in eum collaturus erat. Simul id olfecit pater, fratrem aggreditur, quò eat perditum adolescentem increpat, qui tali auctus peculio, sit omnia in sophistas erogaturus; pervicitque, ut Leonardus, qui præter aliquam legum memoriam parum ulterius sapiebat, avarissimo fratri fidem adhibens, in eum munus id diverterit, Qua spe dejectus infelicissimus adolescens tanta patris duritiâ offensus, abjecta omni proficiendi spe, uxore nobilissima, egregiæ formæ, ætatis floridæ, incorruptissimæ pudicitia, & amoris in maritum incomparabilis, cum filiola, quam nuper ex eâ susceperat, derelictis, in militiam ad Venetos proficiscitur. Et haud ita multò post ex otiosa vita in laboriosissimam repentinâ mutatione transgressus, tam ob insolitas exercitationes, quas non ignaviter obibat, quàm ob edacissimas curas, & ægritudinem ex rerum necessariorum egestate in lethalem incidit morbum. Neque sic motus pater, ut in extrema inopiâ probatissimo filio subveniret, supplicanti- bus amicis, & consanguineis omnibus, ne tantæ probitatis filium perire sineret. Joan. Baptista demum vix tertium & vigesimum egressus annum, Afulæ vitam finiit infelicissimam, non aliam ob causam ab immanissimo patre destitutus, abjectus, & propemodum exheredatus, nisi quia litterarum studiis, & in omni virtutum genere erudiri concupierat. Erat verò Bartolomeus is postremæ adeo tenacitatis, ut miserrima omnes domi fame maceraret, quò incommodo vexati etiam filii reliqui tam pueri, quàm adolescentes, [coacti vocationes] in triviis quæritare, & à clientibus cibum emendicare, eò omnes prolapsi, ut ex inediâ domi, & voracitate foris, duorum vix annorum spatio quinque numero, ad optimam omnes frugem, nisi pater obsitisset, perventuri immatura morte præventi domum reliquerint solitariam. Quin proximis hisce diebus unus tantum illi reliquus erat filius, quem nobilissima famina matrimonio copularat, neque tamen tam locuples, tamque nummatus pater, tantillum de patrimonio conjugibus, in quibus omnis posteritatis suæ spes incumbebat, utendum permittebat, quantum ad victum, & vestitum, neque tamen nimium, sufficeret; ita hic quoque, cum extremam patris duritiam ferre non posset, Saonâ digressus, ubi cum patre habitabat, Romam abiit, necessaria sibi per aliquam industriam comparaturus: vixque vigesimo postquam huc appulerat die, Roma à barbaris capta, direpta, incensaque fuit, ipseque in eâ depopulatione

Cornelius
Benignus.Jo. Bapti-
sta Robo-
reus.

pulatione desideratus, ingentes illas divitias patri custodiendas dereliquit. Non reticebo incomparabile feritatis exemplum, cum post quinque ferè continuata filiorum funera Bartolomeus Camillam egregiæ bonitatis uxorem, scires faminam ex Carretâ familiâ natam, de filiorum orbitate insolabiliter sese deplorantem consolari vellet, dixisse eum: Quin tu potiùs Diis gratias agis, qui divitias opulentissimas, quas filii tot luxuriosè abliguriti fuerant, solis nobis reliquerint petruendas. Neque illud de homine prætereundum. Cùm Hieronymus Donatus, quo tempore hic Venetæ Reip. Legatus erat, instaret perquàm diligenti commendatione, ut eâ, qua apud Julium Pontificem egregiè valebat gratiâ, Bartolomeus inopia Pierii, præceptoris liberorum ejus grandiorum subveniret; respondisse eum, desiderare se hominis eruditissimi prudentiam, qui de se talia conquiret, neque videret Deum injustum fore, si uni omnia conferret, rem scilicet, & virtutem. Eâ enim locutione ille literas intelligebat. Pierius inquit, vester disciplinas appetit, eas consecutus est, improbus esset, si rem etiam affectaret. Quando divitias his tantum tribuere debet Deus, qui nullo virtutis adminiculo suffulti, nisi rerum ope sustentarentur, faciliè corruerent. Eo tamen absente, cùm filii sacerdotium in Divi Petri Basilicâ præceptoris procurassent, quàm primum pater è peregrinatione, qua Julium Bononiam, Ravennamque secutus fuerat, rediit, gnatos numquam malè habere desistit, exilium iis, exheredationem, & extremam patris detestationem interminatus, donec, quod in actis Romani fori constat, sacerdotio illi Pierius abjurare cogeretur. Causam verò eam filios instituendo subjiciebat summæ rusticitatis homo, Clientes si quos frugi habeas, in spe, & egestate continendos, ne, cùm fuerint per liberalitatem tuam egera vetit, eorum mox officia desideres. Finem hic fecerat Cursius, interquiescebatque omnium sermo, dum alii juvenis infelicissimi casum indignissimum miserantur, alii patris immanitatem tacitis conviciis lacerant. Cùm Melinus ad Granam, & Colotium conversus ait. Multa quidem exempla literatorum infelicia recitastis, sed obsecro cur eos tantum calamitosa existimatis, quia vita ceserint sine haud satis auspiciato, cùm longè miseriore plerique sint, propterea quod vivunt, quique fatum illud qualecunque mortuis invident, eorumque potiorem sortem æstimant, quòd cruciari jam deferunt, cùm literatorum conditio omnis, quoquo te verteris, eò redacta sit, ut nihil tam lætabile usquam supersit, ita universus terrarum orbis ad arma, ad rapinas, ad incendia concitatus est, ut locus jam non nisi perfidis, & latronibus superesse videatur. COLOT. Mecum sentis Meline, qui dicitare non desino nihil homine literato, qui nunc vivat, infelicius. Nam extinctos hos, quos infelices appellavimus, non modò non infelices, sed etiam beatissimos heri Contareus esse comprobavit; sed quin ego, quin Lælius, quin noster Pimpinellus, quin Cursius miseri esse persuasum habeamus, & revera sumus, non Contareus, non Plato, non Socrates, non Epictetus ipse nobis unquam persuadere poterit. MELIN. Video quàm vastum pelagus ingressuri sumus, si vivos recensere aggrediamur, quod quidem nequaquam sine magnorum hominum invidiâ fieri potest: quare navigium potiùs inhibeamus, & ad sermonem nostrum revertamur, idque primum omnium nunc à te peto mi Coloti, ut qua ratione Contareus tam ærumnosos viros felices esse dixerit, exponas; quod si mihi quoque persuaseris, vide quantum profecturus sim, qui dulcissimorum duorum fratrum Hieronymi, & Celsi, obitum immaturum lamentari tandem desinam. Scis enim, quanto indies magis eorum afficiar desiderio, neque tam longo temporis intervallo jacturæ hujus memoria deleri potest. COLOT. Dicam, mi Petre. Meministi quæ Pollio dixerat, nihil se putare infelicius, quàm scire literas. Eandem ille sententiam sæpè repetiverat, ut jam non joco hæc dicitare, sed ita prorsus sentire videretur. Non passus Contareus tantâ probitate virum, tamque amicum in errore versari. Non rectè, inquit, ut mihi videtur, hæc interpretaris Pollio, qui revera putes literatos homines eâ de causâ calamitosos esse, quòd, uti hodie patuit, tam multi in ærumnis, & incommodis vitam egerint insuavem. Ad hæc subjecit POLLIO. Quanam igitur de causâ ærumnosum quempiam existimabimus, si calamitates hominem non intortunt? CONT. Atqui asseverare ausim, neque calamitates quidem ipsas jus ullum in literatos sibi vindicare, POLL. Literati tamen, maxime omnium uti passim videmus queruli, vi-

ces ferè omnes deplorant suas, non hoc utique facturi, si nulla possint injuriâ labefactari, aut, quod maximè indignum est dictu, literatos ut injustos, cogemur accusare. CONT. Neque quidem velim hanc iis notam inuras. Injustitia enim imperitorum propria est. POLLIO. Quid? omnes igitur decipiunt, qui, quod opinamur esse malum, libentissimè declinamus: quod bonum, & commodum, studiosius appetimus? CONT. De bonis, & malis alia est consideratio. Sed utrum, quæ consensu omnium mala dicuntur, tanti esse possint, ut literatum quempiam ita evertant, non ulla cum inde res ad æquitatem animi possit extollere, & in magna quantumlibet mœstitiâ, & rerum omnium desperatione nullus sit levationi locus, id hodie queritamus. POLLIO. Si quis hoc ex me querat, responsum ego faciam cum Terentio: Facile quidem nos cum valemus, recta consilia ægrotis damus. CONTAR. At si ratio ea sit, quam negare nemo possit, nonne literatum potius rationi pariturum, quam impurum aliquem, & imperitum opinaberis? POLLIO. Sanè quidem, CONTAR. At obsecro videamus, ne Platonis nostri præcepta transgrediamur, priusquam de re dicere incipiamus, quibus terminis infelicitatem ipsam circumscribas. An id ex doctorum, atque adeo sapientium sententiâ, an ex vulgi opinione, an potius eorum judicio, qui se ita affectos deponent. Multa siquidem eruditus viris infelicia existimantur, quæ imperiti omni anteponunt beatitudini, multa damnant, & ludibrio habent imperiti, quæ sapientes vel non mala existimant, vel etiam ad tranquillitatem animi facere prædicant. Ipsimet demum nostrum, de nobis, deque rerum nostrarum judicio fallimur, neque veram plerumque rationem internoscimus, per quam ad infelicitatis declinanda incommoda iter aggrediamur. Ita fumus omnes, quid petamus nescii, ut assertoris nostri dictum interim usurpemus. An non dicere solent magnæ sapientiæ viri, cum nos armant fortitudine: Quæcumque vel sunt, vel accidere possunt, vel tua sunt, vel alieni juris? Tua est voluntas sola, reliqua omnia aliena, honores quippe, divitiæ, valetudo, fama, lucrum, & alia quæ mortalium mentes assidue sollicitas habent. Quæ igitur aliena sunt, nihil ad te, non enim in potestate tuâ sunt, sed vel apud Deum, vel apud homines habentur, qui si quid eorum, quæ concupieris, invideant tibi, vel quæ possidere arbitraris, adimant, tuum est sive velis dolere, sive nolis. Atqui dolere velle de iis quæ in aliena sunt potestate, sibi met inferre est injuriâ; non igitur infelix, nisi qui se infelicem esse vult, & quæ plurima in hanc sententiam disputat Epictetus. COLOI. Argutè quidem, ut soles, rem ad Peripateticos traduxisti, qui velis de locutione simplici, & in omnium ore uno acceptâ significato, plures perquirere significantias. Sed me fortè non capis, Contarene, qui putes me hodie sermonem hunc auspicari voluisse, ut utrum literati, quos memoravi, verè, nec ne habendi sint infelices, disputarem. Quare quoniam quæstione propositâ, quasi ad utrumque, vel in utrumque, paratus es dicere, novi enim ingenii tui acumen, & promptitudinem, quæris quo ego termino infelicitatem includam; non dubitabo, rem à multis in diversum distractam, uno nodo colligare, idque infelicitatis nomine circumscribere. quod cuique aut præter spem, aut præter votum, aut præter dignitatem acciderit. Neque velim eò me compellas, ut si quid horum cuiquam acciderit, eâ de causâ Cajo non ad infelicitatem adscribi debere quia Sempronio id bene cesserit, aut is tale quid susque deque fecerit. Esto igitur, qua de agitur, infelicitas vitæ, ut uno omnia verbo colligam, Miseria. Eâ enim locutione eorum omnium vitam complecti videmur, qui vel suo, vel aliorum judicio, eam fortem sortiti sunt, quam miseri debemus, sive nos iis meliora cupierimus, sive forte illi suâ minus contenti, vel æqui fuerint. Sed, ut omnem scrupulum eximam, dispescitur hæc causâ certis capitibus, quorum illa præcipua, dum loqueremur, fuisse mihi visa sunt. Infelices enim dicebamus, aut si vocabulum alterum magis placet, miseros eos accipiebamus, & intelligebamus, qui meritis honoribus, defraudati essent, qui gravibus, aut longis morbis afflictati, qui bonis spoliati suis, qui captivi perierunt, qui egestate oppressi inopem traduxere vitam, qui de spe deciderunt, qui sibi mortem conscivere, qui ab aliis trucidati fuerint, quorum fama notâ aliquâ insigniori contaminata est. Hæc sive contemnunt, sive patienter ferant viri, utcunque ingruerint, felicitatis cursum inturbare existimantur, & quam studiosi omnes affectant, tranquillam illam otii quietem contaminare. Neminem enim ego tanta præditum prudentiâ, tantave corroboratum sapientiâ perspexi, ut hu-

mana vita incommodis, quotiescunque ingruissent, non affligeretur, contra secundis non exultaret. Marcus Tullius multa quidem præclare, & egregie de patientiâ, de contemptu adversæ fortunæ disputare noverat. Exilium tamen illud suum ubique diutissime deplorat, & sui temporis calamitate lamentanda mollis, & propemodum effæminatus apparet. Ulysses, qui ab Homero pro exemplari virtutis, & sapientiæ proponitur, toties itineris sui difficultates, æmnaeque varias acerbissima querimoniâ deflet. Æneas quo non fortior, neque constantior alter à Marone describitur, sæpè tamen altum corde dolorem premit, sæpè idem irarum fluctuat æstu, & humanæ conditionis incommoda humano more conspicitur ingemiscere. Quare non humanis moveri casibus, ferini ego ingenii, imò saxei, & omni sensu carentis esse judicari. Hæc cum dixissem, & ridibundo fateor vultu omnes in faciem intuerer, utrum quæ dixeram, approbarentur, necne scilicet expectans, factus enim eram hac dictione gloriosior, Contareus sic excepit. Atqui mi Coloti, neque ego. neque eorum quisquam qui *αὐτὸν ἔδειξεν* differerunt, calamitates eo ponunt gradu, ut sint ab hominibus appetendæ, eas tamen, cum ingruerint, aliis exitiosas, aliis non admodum graves esse dicimus, etiamsi pari linea exæquantur. Sed unum vobis afferam exemplum vitæ in omni, diuturnoque labore tranquillissimæ Urbanum Valerianum Bellunensem, Minoritanum sacerdotem, quem nos ferè omnes, quotquot Venetis proficimus, non tam literarum Græcarum præceptorem habuimus, sed & tranquillæ hujus vitæ rarissimum exemplum, quo admoneamur in manu nostrâ positum, utrum laboribus, & aliis incommodis morere, an delectari velimus. Si quis enim perigrinationem omnem & miseram, & ignobilem esse dixerit, quàm miser hic toto vitæ cursu fuisset, qui, ut literas eas, quas postmodum ad extremam usque diem docuit, per universum ferè terrarum orbem quasitas. longis, & laboriosis ad nos peregrinationibus reportavit. Non ille Ægyptum, non Palaestinam, non Arabiam, & Synam, quas non vel pedes inviseret, dereliquit: totam peragravit terram Græciam, Siciliam perlustravit, Æthnam ita difficilem, periculosamque montem, incendiis causis exploraturus, bis ascendit, deque supremo crateris labro totum cavernæ cavum inspectavit. Constantinopolim, & universam Thraciam invisit, Mæcenatem suum Andream Græcum, pro pace Oratorem à Senatu Veneto, missum, secutus. Tantum verò abluvit, ut ille calamitosas peregrinationes existimaret, ut senio jam gravis voluntariâ singulis annis exercitatione Provinciam modò hanc, modò illam inviseret, constitutum habuerit: neque unquam invecus equo, nisi per aliquot passuum millia, eo anno, quo ad osculandos discipuli olim sui Leonis Decimi, novi Pontificis, pedes, huc advenit, quo quidem in itinere nullum se passum incommodum dicebat, nisi quòd equo invecus est per saxosam Æssilii viam. Quos igitur alius quispiam itinerum labores in calamitatum genere collocaret, hic inter oblectamentorum suorum species enumerabat. Paupertas autem cui non invisæ, cui non damnata servitus? Quis verò Urbano pauperior unquam fuit; qui nullum unquam trientem in usum proprium reposuerit, quine de laboribus quidem, quos docendo subibat, minervale unquam ullum à discipulis poposcerit, oblatum verò accipere recusat, nisi magnâ de causâ cogere, quod & rarò & perparcè faciebat. De servitute verò quid dicam, cum à puero sacris illis initiatus, neque somnum, neque cibum arbitrio unquam suo cepisset, neque tamen vel tantillum ullo unquam tempore id ægre ferre visus fuerit, vitæ eâ contentus, quam semel elegisset. Quis verò tam fortis animi est, ut honores aspernetur, qui non imperare potius aliis, quàm obtemperare concupiscat? At Urbanus summa semper humilitate delectatus, licet Alexandri Pontif. Max. tempore Sansonis antistitis sui impulsu ad honores invitaretur, & à Leone Decimo nihil non impetrare potuisset, maximi beneficii loco à Principibus potestatis solitus est, ut se in sui ordinis paupertate esse sinerent. Neque unquam adduci potuit, nisi per assiduas exostulationes, quas Petrus Lucignanensis ejus Cænobii Præfectus, in quo supra quadraginta annos vicitaverat, quotidie obsecrando ingerebat, ut ejus loci curam suscipere dignaretur, venerabilis tandem senis precibus expugnatus, qui dignitate sponte desedebat obstatem jam decrepitam, & ad hujusmodi curam minus idoneam, non quasi imperium is acciperet, sed quasi jugum subiret, Antistes loco factus est. Verùm ubi Petrus humanis cessit, nihil contatus Urbanus

Urbanus
Bolzanus
Bellunensis.

Urbanus alterum sibi suffecit, seque in ordinem redegit. Horatianum illud identidem repetens.

*Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Præsent, maturè redeat, repetatque relicta.*

Hunc quispiam igitur aut miserum, aut infelicem appellet, quia laboriosam semper vitam egerit, quia pauper, quia inhonoratus vixerit, cum omnem ille felicitatis suæ summam in assiduis laboribus, in paupertate, in privatæ vitæ humilitate collocarit. Senectutis autem incommoda, quam non modo patienter, sed etiam hilariter tulit, seu necessaria subministrarentur, seu deessent multa, quod plerumque accidebat, æquè contentus ad incommoda omnia adridebat. Quin & moriens vultu ridibundo, verbisque jucundis, quasi placidissimo somno se dederet, occubuit, quartum circiter & octogesimum natus annum, Pontificatus Clementis Septimi anno primo, inoffensâ per tot labores valetudine semper usus; nisi quòd superioribus annis, dum hortulî sui arbores ipsemet reconcinnabat, fallente scalarum lubricitate corruerat, & crure aliquantulum læso, ad longinquas illas peregrinationes non ampliùs idoneus fuit. Is igitur felix in tenui re, in laboribus, in longa senectute, quam plerique morbi vocabulo nuncuparunt, felix inquam fuit, quia felix esse voluit, qui non morosus, non difficilis, non multivulus fuit, & paucis, minimisque rebus contentus, eorum irridebat cupiditatem, qui vitam miseram ideò agunt, quia miseri esse volunt; quòd si eos fortunæ rivus inauraret, aliquid adhuc, quòd assidue quererentur, excoGITarent. Atque hæc de voluntate nostra dicta sufficiant. Quòd verò in aliena potestate situm est, cui natura ipsa subjacere cogitur, neque non incommodum negare non potest: occidi quippe, vulnerari, infamem traduci, excruciarî morbis, spe falli, suo fraudâ si premio, tam sunt unicuique hominî propria, ut ad hujusmodi clades, & ignominias natum humanum genus omne videatur. Communis hæc calamitas, neque literatis tantum, sed & imperitis, & obscuris, & nobilibus æquè distributa. Sic Reges, sic Sellarii, sua quisque sorte aliquo affliguntur tempore. Quòd si quis literatos immunes ab iis cladibus esse cupiat, aut indignum clamet, eos talia pati indignum etiam dicat eos humanos fuisse, si humanæ eos subjacere conditioni nolit. Quare bone vir Colotti, cum de literatorum infelicitate dictionem proposuisti, eo mihi errare vitus es, quòd non potiùs de humani generis calamitatibus dicturum te nos admonueris. Tam enim fieri posse puto, ut quisquam, dum vivit, aliquo non angatur incommodo, quam si quis operam det, ne flumina deorsum fluant, aut sursum ignis feratur. Quare desiste jam infelicem literatorum sortem lamentari, & iis potiùs gratulari, qui non ut reliqui sunt fortunæ penitus emancipati, multaque habeant sua, quæ nullâ possint illius injuriâ proruere. De iis enim loquor, qui viam sibi ad immortalitatem per ingenuos labores suos aperuerunt; qui vitam non modo iis, quos coluerint, & celebres esse voluerint, comparare potuere sempiternam, sed imprimis duraturum sibi monumentum immortalitatis excitare. Quòdque Deus ipse, Deus inquam solus præstare fertur, ipsi ingenio suo freti, Dei tamen affatu adjuti, valeant omnem invidi temporis edacitatem superare. Hinc meritò exultat Flaccus noster, cum suæ sibi conscius virtutis, ita emodulatur:

*Exegi monumentum ære perennius,
Regalique situ Pyramidum altius:
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar, multaque pars meæ
Vimbi Libitinam. Usque ego postera
Crescam laude recens;*

& quæ sequuntur. Gloriosè quidem, sed quæ sita ex meritis superbiâ. Ita & Naso in Octaviani Caesaris invidiam exilium consolatur suum; Pierio cum concitus ætro clamat:

*Jamque opus exegi, quod nec Jovis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.*

*Cum volet illa dies, quæ nil nisi corporis hujus
Jus habet incerti spatium mihi finiat ævi.
Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar, nomenq; erit indelebile nostrum:
Quaque patet domitiæ Romana potentia terris,
Ore legar populi, perque omnia secula famâ,
Si quid habent veri vatum præfagia, vivam.*

Ita Propertius se antiquis inserit scriptoribus, cum post eorum nomenclaturam ait:
*Cynthia quin etiam versu memorata Propertii,
Hos inter si me ponere fama volet.*

Ita reliqui omnes tantam de futura hujusmodi immortalitate dulcedinem concepere, ut neque labores, neque damna, non incendia, non graves ruinas pili facere visi sint. Hinc est, quod dum majoris cujusdam emolumenti rationem habent, humana hæc quodammodo despexerint; aliique ideo minus cauti ad evitanda fortunæ tela, quia fortunam nihili penderint, cui, uti facili-
tare solitus Diogenes ipse, minaci mandarint laqueum, mediumque unguem ostenderint. Alii minus ad rem faciendam vel idonei, vel diligentes, quia virtutes auro magis æstimarint, eruditione, & sapientiâ cuncta esse minora putaverint. In ignobilitate alii jacuerint, quia vel conditionem Regum suâ duxerint inferiorem. Quo enim quisquam velit, qui sana mente sit, nosces atque dies niti perstante labore ad summas emergere opes, rerumque potiri? si quam brevis ævi sit, meminerit. Nam qui hæc mirantur, inviti etiam ponunt, & eò svavius unusquisque vita decedit, quo magis humana hæc imbecillia cognorit. Quare nunquam ego Hermolaum infelicem dixero, quod pestilentia sublatus sit, quod exul, egensque aliquandiu vixerit, quod ubi cadaver, ejus delitescat, ignoretur. Si doctissima ejus hominis scripsit studiosorum omnium manibus versantur: vivit potius Hermolaus, vivetque felicissimus cum æterna Plinii, Themistii, & Dioscoridis fama, quod maxima ejus pars, ut nuper Horatius exultabat, Libitinam evitavit. Vivet Marosticus noster nulla mortalitatis peste labefactatus, dum bonarum literarum studium aliquod permanebit; non enim ulla unquam tabe corruptetur illa Veneti nominis ingeniosa defensio, quam adversus Marium Volateranum, ejus Reip. vituperatorem, tanta dicendi felicitate conscripsit. Vivet ejus encomium ad Leonem Decimum, in quo non eloquentiam tantum, & artem, verum & summam prudentiam, atque animi sui bonitatem ostentavit. Felix Carbo, felix Gravinna, qui tantâ ingenii ubertate scriptis suis immortalem gloriam sibi compararunt. Neque virum doctrinâ summum Christophorum Marcellum quisquam ærumnosum dicat, dum vitâ ejus, per summam innocentiam peracta, in omnium memoriâ erit; dum homo sciendi cupidus sese intus, & extra voluerit explorare; dum erit inter homines pietas, & rerum omnium arcanarum doctrina conquiretur. Augusti Valdi scripta fortè perierunt, sed ejus memoriâ doctissimorum, & eloquentium hominum testimonio celebrata, eum nequaquam ignobilem, aut calamitosum patietur. Neque obscurus erit Fabius Ravenas, dum bonæ valetudinis inter mortales cura, studiumque, Hypocratesque ipse permanebit; non M. Antonius Sabellicus, non Camillus Portius, non Janus Parrhasius, non Paleotus, non Carteromachus, & plerique alii, quos diuturnâ valetudine afflictatos commemoratum est, ærumnosi nunquam mihi futuri sunt, dum eorum historiarum, eorum carmina, commentaria, orationesque tanto omnium studio, & admiratione læscitantur. Perierit incognitâ morte Flaminius, erepti inopino casu sint Georgius Valla, Andreas Mongajus, & plerique alii, scripta eorum tamen vivent, & in omnium doctorum animis perennabunt. Abstulerit ægritudo Musurum Beroaldum, Maronem, Gazam, Oricellarium, & quos nominatis viros magno numero liberatos, superabit tamen eorum nomen, & cum sua virtute clari, tum eruditissimorum tot discipulorum pietate nunquam intermorientur. Desideratus ante diem sit Picus Mirandulanus, Paulus Decanalis, M. Antonius Turranius, Fuscus Cotta, Furnius Celsus, atque Longolius, iidem ante diem beatissimam sibi immortalitatis gloriam pepererunt. At

At sibi met conscivere manus M. Caballus, Laurentianus Fortunius, Priulus, & plerique alii aliqua igitur urgentissima sese molestia liberarunt, Caballum tamen ingenium argutissimum, Laurentianum eruditio luculenta, Fortunium dicendi lepos, abditorum cognitio Priulum aternitati commendabunt. Extant ejus juvenis tabulae ad caeli Veneti normam castigatissime directae; extant argutissimae quaestiones de orbium caelestium numero, de planetarum situ, de epicyclis, quid illud tandem sit, quod ad hanc usque diem doctorum omnium ingenia fatigavit. At trucidati sunt Hercules Stroza, Paulus Bombasius, Mutius Arelus, totque alii clari literatura viri, trucidati Reges tot, Imperatores tot, totaque Divorum nostrorum curia hujusmodi est eventibus repleta; neque tamen eorum quemquam infelicem arbitramur, cum ipsemet felicitatem suo quisque, longe tamen alio, quam vulgi sit opinio, termino descriperint. Hos ergo inquam nunquam miseros, aut calamitosos dixerō, qui felicitate ingenii, honestisque laboribus, & assiduis vigiliis id consecuti sint, id vitae suae praesidium compararint, quod neque fortunae temeritas, neque ulla inimicorum injura labefaceret. Salvere igitur Phœbi sacerdotēs, Musarum alumni, qui divinum ingenium potius, quam mortale corpus colere studuistis; vestris nos manibus, dum in humanis erimus, semper bene precabimur, & industriam vestram, quod facere poterimus, interire nunquam permittemus. Hæc sunt mi Petre, quæ Contrarenus suo illo erga literatos & ingenio præstantes viros, ardore concitus, nobis nudius tertius disseruerat; ad quæ Grana quædam hodie repetiturus erat, non ut illam Contareni sententiam sapientissime latam infirmare sibi proposuerit, sed ut affluentiori hominis facundiam, prudentiaque perfrueretur. MELINUS. Sapienter quidem omnia Contarenus, neque ego spe fallebar, qui tanto studio audire hæc expegebam; quare vobis immortales habeo gratias, qui me tanti colloquii participem fecistis. Scio enim quantum hæc me delectarit oratio, & præter voluptatem, quæ quidem summa omnino fuit, quem usum etiam inde sim percepturus. Sed unum, etiam si rectè memini, addebat mihi vesperi Pollio, accepisse se à Contareno, de accersendo in Italiam Cæsare consilium à Pontifice initum fuisse, id quorsum tendat, multa me faciunt ambigere. COLOTIUS. Hoc mihi mente exciderat, quia nihil ad rem, qua de loquebamur, faciebat. Sed si eum etiam sermonem audire vis, libens referam; ad me enim totus convertebatur, qui non aliam de causâ desperatissimam quæque de literis mihi proposueram, nisi quis me tuerem miserrimi hujus temporis statum propagari, Romanamque rem debilitatem jam propè, & extinctam existimabam: quem ne inconsolatum relinqueret Contarenus, verba mea excipiens, & temporis hujus ratione habitâ, quo ita perturbabamur, quod proximis hæc diebus tum maxime timuimus omnes, cum falsus ille rumor de summi Pontificis obitu divulgatus est, & tumultuosiora quædam passim divulgata. Quid enim non undecunque miserrimum expectandum erat, aiebat Contarenus, Republicâ in his perturbationibus jacente, in magna gladiatorum licentia, atque impunitate? Quod si probatissimi Pontificis mors accidisset, mirum de totius Italiæ statu actum erat; multaque intolerabilia locis omnibus accidissent. Sed te jam hoc metu libero Coloti. Heri enim Pontificem hæc oculis vidi, in quo omnia bonæ valetudinis adventantis signa perspexi, & quod indubitatum mihi salutis spem polliceri videbatur, ipsemet suo de se testimonio bene sperare incipit, quod minime diebus superioribus faciebat. Quo quidem servato, non est, ut mali quicquam amplius vereamur. Quod verò bellum teterrimum, periculosissimumque formidas; necesse est Clementis consilia tibi patefaciam; qui Cæsarem in Italiam accersere decrevit, ut coram quanti sit Christianæ Reip. concordia disputet, & quid ad summam ejus Principis gloriam faciat, ostendat. Atque ego quidem, qui superioribus annis apud ipsum Cæsarem Reipublicæ nostræ nomine Legatus fui, facile perspexi in ipso Carolo summam, & egregiam quandam bonitatem, mentemque in eo alienissimam ab iis rebus, quas legiones ejus ausu licentioso in Italiâ perpetrarunt. Velim itaque Coloti de quiete Italiæ, atque adeo de bonorum omnium tranquillitate bene sperare incipias, & ubi intellexeris Cæsarem in Italiam iter parasse, ad quem invitandum Pontifex unum ex intimis

suis

80
Joannis Pierii Valeriani, de Literatorum infelicitate, Lib. II.
suis jam mittere destinavit, compositas res nostras tibi proponas. Eò enim omne Pontificis studium, cura, meditatioque contendit, ut finis tandem aliquis nostris calamitatibus imponatur, & militum hæc ferocia, quæ hæcenus tam in socios, quam in hostes grassata est, in nostræ pietatis hostes convertatur. Habes itaque Meline de Cæsare quid Contarenus sit pollicitus, & quoniam hora jam inclinat, satisque tibi factum à nobis est, potes sine ullâ invidiâ nos dimittere. MELINUS. Mihi quidem maxime factum satis, quo nomine vobis debeo plurimum. Sed si apud me insuper cænaveritis, magno hoc addam superpondio. GRANA. Non sumus hæc vespera tecum neque ego, neque Colotius, cænaturi; paratum enim nobis est in Palatinis hortis apud Pollionem, ut inde ad Pontificem nostrâ de re locuturi ascendamus, ea enim est hora nobis dicta. MELLINUS. Didici ego ex Pierio usitatissimum ejus dictum; Cave ne vel prodesse cupiens importunus amico sis. Quare ibitis, quando vestra ita res postulat, Pierius hospes meus est, neque inviti remanebunt Petrosanctius, Cursius, & Cathaneus, qui mecum amicum Romano cælo redonatum gravisuri sunt. Ita discesum à duobus, nos quatuor apud Melinum mansimus.

F I N I S.

JOAN.